SARUM CUSTOMARY ONLINE

3.1: THE NEW CUSTOMARY
FROM OXFORD
CORPUS CHRISTI COLLEGE, MS 44
IN THE ORDER OF THE MS [NCC]

LATIN TEXT ONLY

INTERIM EDITION MAY 2013

PROJECT DIRECTOR & GENERAL EDITOR	JOHN HARPER
SOURCE TRANSCRIPTION & EDITING	CHRISTOPHER HODKINSON & MATTHEW CHEUNG SALISBURY
TRANSLATION & REVIEW OF LATIN TEXTS	HENRY HOWARD

SARUM CUSTOMARY ONLINE
is an element of a larger research project,
The Experience of Worship in late Medieval Cathedral & Parish Church,
based at Bangor University
within the research programme, *Religion and Society*,
funded jointly by the Arts & Humanities Research Council and
the Economic & Social Research Council.

THE EXPERIENCE OF WORSHIP IN LATE MEDIEVAL CATHEDRAL AND PARISH CHURCH

PRIFYSGOL BANGOR UNIVERSITY

Arts & Humanities Research Council

RELIGION & SOCIETY

E·S·R·C ECONOMIC & SOCIAL RESEARCH COUNCIL

The New Customary of Salisbury Cathedral

[NCC]

from Oxford, Corpus Christi College, MS 44, fos. 171*r*−190*r*, 193*r*−*v*

Latin text only

Oxford, Corpus Christi College, MS 44 [NCC] is a later fourteenth-century source, which may have been in the possession of Henry Parry, chancellor of Salisbury Cathedral when the Latin rite was discontinued: his grandson presented the manuscript to the college. It is based on an exemplar dating from after 1330.

This version follows the order of the source. (An alternative version is available following the order and numbering of Frere's *Use of Sarum*.)

This is an interim edition. Musical notation will be added at those points marked =. It will be subject to revision in response to comments and suggestions from users.

Sarum Customary Online: The New Customary [NCC]

www.sarumcustomary.org.uk

Project director and general editor: John Harper
Transcription and edition of Latin text: Matthew Cheung Salisbury
English translation: Henry Howard

Text and translation are copyright © Bangor University, 2013

Comments and suggestions should be sent to *experienceofworship@bangor.ac.uk* or by post to Sarum Customary Online, School of Music, Bangor University, Bangor LL57 2DG, UK

Latin text: editorial conventions

Numbering of sections and sub-sections is editorial. The sub-sectional divisions are those adopted by Frere in *The Use of Sarum* I.

Spelling follows the practice contemporary to the sources, but standardises spellings of particular words, for instance, *litera* becomes *littera*. U and V are normalised as vowels and consonants respectively.

Capitals and punctuation do not follow the original slavishly; both have been adapted for this web-based edition for ease of comprehension; for instance, initial capitals begin sentences but not proper names. Rubrics are presented in red.

The grammar of the source has been retained for the most part except where it may impede understanding, and footnotes indicate where amendments have been made.

All abbreviations, contractions, and numerals have been expanded without comment.

Formatting of the text does not follow manuscript practice but has been adapted for web presentation.

= indicates musical notation in the source.

[ ] denotes editorial insertion.

Contents

1 De ordinacione chori sarum
2 De ingressu clericorum in choro et eorum egressu
3 De transitu clericorum ab una parte chori in oppositam
4 De officiis personarum: in primis de officio decani
5 De officio cantoris
6 De officio cancellarii
7 De officio thesaurarii
8 De officio archidiaconi
9 De officio subdecani
10 De officio succentoris
11 De stacione facienda in choro per singulas horas secundum usum sarum ecclesie
12 De conversione chori ad altare per singulas horas
13 De prostracione facienda in choro per singulas horas
14 De alternacione chori per septimanas
15 Tabula communis de missis
16 De officio rectorum chori ad vesperas et ad matutinas et ad omnes alias horas et ad missam [in festis simplicibus]
17 De officiis rectorum in festis duplicibus
18 [Divisio festorum duplicium in ecclesia sarum]
19 Hec sunt festa cum regimine chori per usum sarum
20 Hec sunt festa et octave in quibus invitatorium a tribus cantatur
21 De modo exequendi officium in festis maioribus duplicibus novem leccionum
22 De modo turificandi altare
23 De chori thurificacione
24 De modo exequendi officium in festis minoribus duplicibus novem leccionum
25 De modo exequendi officium in festis inferioribus duplicibus nouem leccionum
26 De modo exequendi officium in die pasche ad matutinas et ad alias horas et ad secundas vesperas
27 De modo exequendi officium in feria secunda ebdomade pasche
28 De modo exequendi officium in octavis pasche
29 Adaptacio eiusdem servicii in aliis festis dupplicibus in paschali tempore
30 De modo exequendi officium in ascensione domini
31 De modo exequendi officium in die pentecostes
32 De modo exequendi officium in secunda et tercia et quarta feria ebdomade pentecostes
33 De modo exequendi officium in festis et octavis novem leccionum quando invitatorium a tribus cantatur
34 De modo thurificandi altare in omnibus simplicibus festis et in dominicis et in octavis et infra in quibus chorus regitur, et in commemoracionibus beate marie
35 [De chori thurificacione]
36 Adaptacio eiusdem servicii in aliis festis et octavis trium leccionum quando invitatorium est triplex scilicet in paschali tempore
37 De modo exequendi officium in festis simplicibus novem leccionum et in diebus dominicis

38 [De dominicis paschalis temporis]
39 De modo exequendi officium infra octavas cum regimine chori et in singulis commemoracionibus beate marie extra tempus pasche
40 [De modo exequendi officium in festis simplicibus cum regimine chori in tempore paschali et in singulis commemoracionibus beate marie eiusdem temporis]
41 [De modo exequendi officium in ferialibus diebus et in festis trium leccionum sine regimine chori]
42 [Hec sunt festa et octave in quibus inuitatorium duplex habetur]
43 De habitu clericorum in choro sarum per totum annum
44 De diversis coloribus indumentorum
45 De invitatoriis incipiendas
46 De leccionibus legendis in capis sericis
47 In quibus dominicis ultimum responsorium duplex a duobus ad matutinas cantabitur
48 In quibus festis ultimum responsorium a duobus cantabitur ad matutinas
49 De modo legendi collacionem in quadragesima
50 In quibus festis simplicibus et dominicis responsorium ad primas vesperas a duobus de superiore gradu cantabitur
51 De modo exequendi officium in quinta sexta fera et sabbato ebdomade pasche et pentecostes
52 In qua hora procedat processio in letaniis dicendis
53 Regula de termino quatuor temporum
54 De modo legendi lecciones de martilogio
55 De cruce lignea quadragesimali
56 Quando amoveri debent sepulcrum et magnus cereus paschali
57 Quando cooperiende sunt ymagines per ecclesiam; de velo quadragesime
58 De pulsacione campanarum ad completorium et ad nonam et ad collacionem per totum annum
59 De accencione cerei paschalis
60 In quibus festis matutine dicuntur hora vesperarum
61 In quibus festis novem leccionem non legetur exposicio evangeli ad matutinas
62 De benediccionibus dicendis per totum annum
63 [Ordo misse]
64 Gracie dicende diversis temporibus anni secundum antiquum usum ecclesie et episcoporum Sarum

1.1. De ordinacione chori Sarum.
In superiore gradu quatuor principalium personarum stalla chori sunt Sarum terminalia scilicet in introitu chori ex parte occidentali a dextris est stallum decani a sinistris cantoris. Ex parte orientali in dextra parte chori est stallum cancellarii ex opposito thesaurarii. Proximus decano stat in choro archidiaconus dorcetie. Subdiacono proximus cancellario archidiaconus wiltonensis. In medio autem stant canones dignitatibus proximiores deinde vicarii presbiteri et pauci admodum diaconi qui etate et moribus exigentibus in superiore tollerantur ex dispensacione. Cantori proximus in choro stat archidiaconus berkisshire. Deinde succentor; proximus thesaurario alius archidiaconus wiltonensis deinde ceteri canonici et clerici modo predicto ordinantur.
1.2. ¶ In secunda forma priores habentur iuniores canonici deinde diaconi postea ceteri clerici. In prima forma priores habentur pueri canonici, deinde ceteri pueri secundum etatis exigenciam.

2. De ingressu clericorum in chorum et eorum egressu.
Chorum intrantes clerici ita ordinate se habeant ut si ex parte orientali intraverint, ad gradum se ad altare inclinent, postea ad episcopum si presens fuerit. Si vero ex parte occidentali ingressi fuerint primo se ad altare inclinent deinde ad decanum. Eodem moderamine chorum exeant.

3. De transitu clericorum ab una parte chori in oppositam.
Preterea si quis clericus ab una parte chori in oppositam in eundo et redeundo ad altare se inclinet[1]. Intrantes quoque clerici in locis suis ita ordinate se recipiant ne formulas inordinate transiliant. Idem eciam exeuntes observant. In choro nullum fiat murmur a clericis : nulla habeantur colloquia nisi[2]

4. De officiis personarum.
In primis de officio decani.
Decani officium est in omnibus canonicis et vicariis in animarum regimine et morum correccione premunire. Preterea in omni duplici festo per annum absente episcopo et in prima dominica adventus domini et in dominica palmarum et in quarta feria in capite ieiunii et in tribus proximus diebus ante pascha et in vigilia pentecostes et in anniversariis episcoporum et decanorum eiusdem ecclesie divinum tenetur exsequi officium.

5.1. De officio cantoris.
Cantoris officium est chorum in cantuum elevacione et depressione regere. Cantores et ministros altaris et etiam tabulam ordinare. Ad illum eciam pertinet puerorum instruccio et disciplina.
5.2. Preterea in festis maioribus duplicibus tenetur interesse regimini chori ad missam tantum cum ceteris rectoribus chori. Preterea in omni duplici festo rectores chori de cantibus iniungendis et incipiendis tenetur instruere. Preterea omnes cantus ab episcopo incipiendos.

[1] MS: inclinent
[2] The text in the MS breaks off here.

6. De officio cancellarii.
Cancellarii officium est scolis regendis et libris corrigendis curam impendere; lecciones acultare et terminare, sigillum ecclesie custodire, litteras et cartas componere, litteras in capitulo legendas legere, lectores in tabula notare; omnes lecciones ad missam que in tabula non scribuntur tenetur iniungere.

7.1. De officio thesaurarii.
Thesaurarii officium est ornamenta et thesauros ecclesie custodire, luminaria administrare.
7.2. Sacristas quoque suis expensis tenetur exibere, campanas ecclesie congrue suspensas in statu congruo observare, et earum usibus necessaria providere; ornamenta ecclesie suis expensis reficere, panem vinum et aquam ac candelas singulis altaribus ecclesie administrare excepto parochiali; incensum carbones iuncum mattas et stramen; iuncum scilicet in hiis festis: in ascensione domini et in pentecoste et in festo nativitatis sancti iohannis baptiste; in assumpsione et nativitate beate marie; stramen in hiis festis: in festo omnium sanctorum in natali domini et in purificacione beate marie et in pascha. Mattas in festo omnium sanctorum.

8. De officio archidiaconi.
Archidiaconi officium est domini episcopi, quorum officium in exterioribus administracionibus consistit.

9. De officio subdiaconi.
Subdiaconi officium est si decanus defuerit ecclesie vices eius supplere curam archidiaconatus in urbe in suburbio gerere.

10. De officio succentoris.
Succentoris officium est vices cantoris absentis supplere, scolas cantus per officialem suum gerere.

11.1. De stacione facienda in choro per singulas horas secundum usum Sarum.
Clerici de superiore gradu ad vesperas de die per totum annum stare tenentur in choro continue nisi dum versus responsorii canitur quando responsorium habetur; clerici vero de secunda forma semper sint stantes nisi dum versus responsorii canitur quod dicitur ad gradum chori. Pueri vero sine omni excepcione ad vesperas stare tenentur continue nisi in ebdomada pasche, tunc enim ad vesperas sedere debent una cum toto choro dum versus gradalis et Alleluya cantantur. Ad completorium omnes clerici uniformiter per totam illam horam continue stare tenentur per totum annum nisi quando fiunt preces in prostracione. Ad matutinas stare tenentur omnes clerici per totum tempus nisi dum lecciones leguntur et responsoria cum suis versibus cantantur. Omnes etiam benedicciones per totum annum dicuntur a sacerdote interim sedente nisi tantum prima quarta et septima. Tamen in die natalis domini tres ultime benediciones stando dicuntur.
11.2. ¶ Ex dispensacione tamen clerici de superiore gradu et de secunda forma ex utraque parte alternis vicibus sedere possunt in psalmodia quandocunque ad matutinas nocturnus dicitur; et in omnibus festis trium leccionum que fiunt cum novem psalmis ita tamen quod quando aliquis ad unum psalmum sedet ei proximus interim stando psallat. Ad laudes sicut ad completorium.
11.3. Ad primam et ad alias horas omnes clerici stare tenentur sicut ad completorium. De stacione et sessione. De stacione et sessione facienda ad vesperas et ad matutinas

de sancta maria quando non fit plenum servicium de ea et in servicio mortuorum scilicet ad Placebo et Dirige. Require in prima dominica adventus domini. Ad missam autem omnes clerici stare tenentur nisi dum lecciones vel epistola leguntur,Gradale alleluya et tractus cum suis versibus cantentur. In omnibus vero dupplicibus festis stare debent omnes clerici dum a choro alleluya cantatur. Pueri vero semper sint stantes ad missam choro canente. Rectores vero chori cum duo tantum habentur, sequuntur per omnia regulam clericorum de secunda forma tam ad vesperas quam ad matutinas et ad missam nisi quod semper dum chorus alleluya canit stare tenentur et in incepcione cantuum ad missam [ad] altare se convertunt.
11.4. Post primam vero in capitulo stare tenentur omnes clerici dum leccio de martilogio legatur et abhinc usque post benediccionem super leccionem que legitur statim post ultimam oracionem. Interim vero sedeant omnes clerici.

12.1. De conversione chori ad altare per singulas horas.
Conversi autem ad altare tenentur stare omnnes clerici in choro ad vesperas ex quo dicitur Deus in adiutorium quousque incipiatur prima antiphona super psalmum. Clericus vero qui antiphonam incipit ad chorum stat conversus et postquam incepit antiphonam non statim vertat se ad altare inclinando caput set expectet quousque versus illius psalmi ultimum dicitur. Et istud observandum est per totum annum in incepcione omni rectorum in quolibet gradu clericorum in conversione et inclinacione a quocunque antiphona incipiatur.
12.2. Similiter et in incepcione cuiuslibet hore et quando dicitur Gloria patri omnes clerici stent conversi. In cantandis vero responsoriis generaliter observetur quod semper hiis vel hii qui versum responsoriumi cantant ab incepcione ipsius responsorii sint stantes conversi ad altare quousque versus cum Gloria patri si Gloria habeatur percantetur. Chorus quoque in ipsius responsorii incepcione se ad altare convertat quousque chorus cantet. Similiter observetur in omnibus capitulis et collectis dicendis et in fine omnium ympnorum et in omnibus versiculis. Observetur etiam post Magnificat et Nunc dimittis et Benedictus ex quo Gloria patri dicitur quousque totum servicium illius hore expleatur.
12.3. Similis quoque modus observetur post ultimum versum ultimi psalmi cuiuslibet hore quod scilicet chorus semper sit conversus ad altare quousque responsorium incipiatur vel capitulum dicatur. ¶ Sacerdos vero dicendo capitulum nec stallum nec habitum mutet sed dicendo ad altare se vertat ministerio pueri in capa nigra librum cum lumine deferentis et hoc semper observetur ad omnes vesperas et ad matuinas principales et in festis quoscienscunque capitulum dicitur ad easdem et in festis dupplicibus excepto quod puer in superpelliceo cum lumine defert.
12.4. In laudibus vero fiet de conversione ut supra ad vesperas. Ad matutinas stat chorus ad altare conversus inicio quousque ultimo reincipiatur invitatorium et in singulis neupmis post ultimum versum psalmi ultimi quousque inchoetur lectio. Ad pronunciacionem evangelii ad ipsum lectorem stet chorus conversus dum verba evangelii dicuntur scilicet quousque dicitur Et reliqua. In incepcione autem Te deum laudamus stet chorus ad altare conversus donec chorus cantet et dum ultimus versus canitur. Quando vero Te deum non dicitur sed nonum responsorium repetitur tunc ad altare convertat se chorus quousque incipiatur prima antiphona super laudes. In ceteris autem horis per totam horam predicto modo se habeat chorus post ultimum versum psalmi ultimi.
12.5. Ad missam predictus gestus attenditur dum Gloria in excelsis inchoatur quousque chorus cantet et in eodem ymno ad hec verba Adoramus te et ad hec verba Suscipe deprecacionem nostram et in fine eiusem cum dicitur Jesu christe usque

epistolam vel leccionem et in fine Gradalis vel Alleluya vel tractus vel sequencie chorus ad altare se inclinet antequam ad lectorem se convertat. Sit autem chorus conversus ad ipsum lectorem continue dum evangelium legitur ita quod ad Gloria tibi domine semper ad altare se convertat crucis signo se signans quod ter ad missam publice observatur scilicet ad Gloria in excelsis cum dicitur In gloria dei patris et hic cum dicitur Gloria tibi domine et post Sanctus cum dicitur Benedictus qui venit in nomine domini. Item ad incepcionem Credo in unum stet chorus ad altare conversus quousque ipse chorus cantet et interim in una conversione ad altare ter se inclinet scilicet cum dicitur hec clausula Et incarnatus est de spiritu sancto natus ex Maria virgine. Secundo Et homo factus est. Tercio: crucifixus etiam pro nobis sub poncio pilato Et in fine cum dicitur Et vitam futuri seculi amen quousque inchoetur offerenda [et post offerendam] quousque totum servicium misse impleatur; hunc gestum chorus imitetur omni festo per annum.

13.1. De prostracione facienda in choro per singulas horas.
In ferialibus diebus quando ad horas preces feriales dicuntur tunc prosternant se omnes clerici ad omnes horas et ad completorium dum preces dicuntur ex quo inchoatur primum Kyrieleyson quousque dicitur Per dominum nostrum post oracionem; tunc solus sacerdos se erigat a prostracione cum dicitur Exurge domine adiuva nos. Ad completorium vero non erigit se chorus a prostracione antequam finiatur oratio post psalmum Ad te levavi. Ad matutinas prostratus tenetur esse chorus cum dicitur Pater noster ante lecciones omni die per annum quando de feria agitur nisi in paschali tempore quousque dicitur Et ne nos et nisi quando exposicio evangelii ad matutinas dicitur. Nunquam enim dicitur Pater noster vel aliqua alia oratio sedendo ad vesperas nec ad matutinas neque ad missam sed semper stando vel prosternendo tam a sacerdote quam a toto choro per totum annum secundum usum Sarum ecclesie.
13.2. In laudibus prosternant se clerici dum preces feriales dicuntur usque post primam collectam: similiter fiat ad vesperas. Ad quamlibet missam que de feria dicitur extra tempus paschale fiat prostracio a toto choro statim post Sanctus usque Pax domini licet Sanctus finiatur ante elevacionem corporis Christi. Ministri tamen circa altare non genuflectent sed quilibet in suo gradu stet. Preterea in quagradesima fiat genuflexio in incepcione matutinarum laudum vesperarum completorii et cuiuslibet hore diei quando de feria agitur usque ad cenam domini. Prostratus eciam debet esse chorus in omni feria quando de feria agitur extra tempus paschale; in vigiliis mortuorum trium leccionum et ad Placebo ex quo dicitur Kirieleyson donec dicatur ultima oracio. Ad Dirige dum dicitur Pater noster ante lecciones fiat prostracio a toto choro donec dicitur Et ne nos. Post psalmum Benedictus modo quo post psalmum Magnificat ad Placebo. Preterea ab incepcione in feriis O Sapiencia usque ad vigiliam natalis domini non fiat prostraciones in obsequiis mortuorum ad placebo nec ad dirige quando exposicio evangelii ad matutinas de die habetur.

14.1. De alternacione chori per septimanas.
Alternis vicibus per septimanas chorus esse debet scilicet una septimana ex parte decani et alia ex parte cantoris. In omnibus tamen duplicibus festis semper debet esse chorus ex parte decani per totum annum, Si fuerit ibi personaliter presens qui divinum officium in illis festis exequatur; nisi in ebdomada natalis domini pasche et pentecostes. Tunc enim in illis continuis festis duplicibus singulis diebus chorus mutatur.
14.2. Scilicet a die dominica proxima ante natale quando in sabbato proximo precedente chorus uterque perficitur usque ad octavam epiphanie si in dominica

evenerit. Si in aliqua media feria contigerit tunc usque ad proximam dominicam sequentem observabitur. Si enim in proximo sabbato ante natale non fuerit vicissitudo utriusque chori pariter completa, tunc a die natalis domini usque ad predictum terminum singulis diebus chorus mutatur. ¶ Item a cena domini usque ad octavas pasche variatur chorus per singulos dies. Rectores tamen ebdomadarii ante diem pasche non mutatur; a die autem pasche usque ad octavam eiusdem singulis diebus variantur. Simile quoque observetur in ebdomada pentecostes usque ad festum sancte trinitatis.
14.3. Qua dominica eciam tabula communiter id est per dies discurrit singulis diebus immutantur rectores. Ab incepcione enim communis tabule in omni duplici festo scribuntur duo rectores de secunda forma per ordinem facta incepcione a principali capite formarum. ¶ In omni vero duplici festo duo principales rectores scribantur pro voluntate ipsius cantoris; secundarii vero secundum ordinem predictum.

15.1. Tabula communis de missis.
Sciendum est quod singulis diebus dum tabula communiter discurrit, hoc est per dies mutatur puer in capitulo missa evangelium epistola ita scilicet quod ipse puer lector in capitulo cuius officium est deferre librum ad legendas lecciones ad matutinas et ad collectas dicendas mutatur a die natalis domini quando in dominica evenerit usque ad circumcisionem domini vel usque ad dominicam proximam sequentem. Deinde sequatur tabulam dominicalem.
15.2. Ad missam nullus scribatur in festis duplicibus. In ceteris vero diebus per ordinem matricule scribantur presbiteri. Ad evangelium vero et ad epistolam scribantur canonici tam in festis quam in profestis singulis diebus eo ordine quo scribuntur matricula. Et si ordo presbiterorum diaconorum subdiaconorum quo scribuntur in matricula possit extendi usque ad secundam vel terciam feriam tunc proxima dominica precedente fiat tabula ebdomadaria. Eadem [ ] vacantibus ad predicta officia exequenda scribantur clerici pro voluntate tabulam componentis. Incipienda est autem hec tabula communis de missa Evangelio et epistola die dominica proxima ante natale domine nisi quando dies natalis domini die dominica contigerit. Tunc ipsa die natalis sumit inicium.
15.3. Secunda vero tabula communis de eisdem incipit die dominica palmarum durans per ordinem presbiterorum usque ad ultimum: per ordinem reliquorum non nisi usque ad octavas pasche sive ibi terminatur sive non.
15.4. Tercia tabula communis de eisdem incipit proxima dominica ante ascensionem domini durans per illam ebdomadam tantum que iterum die pentecostes incipit, sumpto inicio ab illo in quo proxima terminata est durans usque ad festum sancte trinitatis vel ulterius quantum ad presbiteros sicut supra in secunda tabula.
15.5. Transcursa vero tabula communi revertitur ad solitum cursum tabule ebdomadarie sumpto ipsius inicio ubi ante natale fuerit terminata. Huius tabule communis disposicio[3] locum habet in omni tabula communi per annum.

16.1. De officio rectorum ad vesperas et ad matutinas et ad alias horas et ad missam.
Simplicibus festis cum regimine chori et in dominicis principalibus rector chori ab inicio in vesperis antiphonam super psalmos et psalmi intonacionem et differenciam a cantore querit et in quo gradu debet incipi: hoc quesito exequatur illud iuxta cantoris responsionem. Si plures antiphone fuerint super psalmos secundam antiphonam et quartam secundarius rector eodem ordine et eodem gradu inquirat et iniungat. Si vero

[3] The MS reads ‘communis vel disposicio’.

responsorium ad vesperas sit cantandum tunc principalis rector post inchoacionem quarti psalmi responsorium a cantore inquirat et a quo vel a quibus sit cantandum: si fuerit a duobus cantandum tunc principalis rector secundario responsorium significet et a quo sit cantandum tunc principalis rector[4] ex sua parte. Si vero ab uno sit cantandum, tunc in sua parte principalis rector cui ipse voluerit illud iniungat. Deinde ipse rector ymnum et versiculum et antiphonam super Magnificat et memorias et earum ordinem a cantore querat. Hiis omnibus quesitis ipsemet illum inchoet quod de omni ymno incipiendo semper observetur cum duo tantum fuerint rectores in choro, nisi de incepcione ymni Ave maris stella quem omnes rectores ad altare conversi semper simul incipiant. Versiculus si a duobus dicendus principalis rector per se et secundarium duobus pueris ex duabus chori partibus iniungatur. Si ab uno solo per se tantum. Deinde antiphonam super Magnificat iniungat et psalmum ipsum inchoet.
16.2. Dum dicitur oracio cui voluerit Benedicamus iniungat et si duplex festum fuerit secundarius ex sua parte iniungat. Memorias simul ipsi rectores incipiant: ultimum vero Benedicamus secundarius semper ex sua parte iniungat. Si duplex fuerit festum uterque. Sciendum est autem quod ad utrasque vesperas et ad matutinas et ad missam tantum regitur chorus quando regendus est. ¶ Ad completorium officium principalis rectoris est iniungere versiculum et antiphonam super Nunc dimittis cui voluerit. In quadragesima autem antiphona Media vita vel O rex gloriose reincepta post psalmum Nunc dimittis queratur versus a rectore si in simplicibus festis a duobus chori pariter, in duplicibus a duobus rectoribus principalibus.
16.3. Ad matutinas officium principalis rectoris ¶ in primis invitatorium a cantore querere et cantum psalmi Venite. Deinde cum socio suo invitatorium incipiat et psalmum simul cantent. Postea principalis rector querat a cantore ymnum et primam antiphonam super psalmos. Deinde versiculum suo loco et primam antiphonam super laudes et cetera omnia ut supranotatum est ad vesperas sunt exequenda. Ad primam principalis rectoris officium est antiphonam super psalmum Quicunque vult iniungere et responsorium Jesu christe cui voluerit.
16.4. Ad missam officium principalis rectoris est a cantore in primis officium inquirere deinde socio suo illud intimare postea illud simul incipiant et psalmum intonent et Gloria patri incipiant. Deinde eodem modo Kirieleyson queratur et intimetur et incipiatur. Deinde sequencia offerenda Sanctus Agnus et communio predicto modo querantur et intimentur et incipientur.
Preterea in profestis diebus per totam ebdomadam eiusdem est officium ad vesperas versiculum et antiphonam super Magnificat querere et iniungere et Benedicamus iniungere. Ad completorium ut supra. Ad matutinas in profestis diebus invitatorium querere et cantare versiculum et antiphonam super Benedictus querere et iniungere et Benedicamus iniungere. Ad primam, responsorium Jesu christe iniungere.

17.1. De officiis rectorum in festis duplicibus.
In festis duplicibus omnes quatuor rectores simul totum invitatorium cantent antequam a toto choro repetatur et totum psalmum Venite simul cantent. Deinde principalis rector et suus collateralis simul ymnos incipiant et psalmos intonent et secundarius cum suo collaterali ex sua parte eodem modo se gerant. Preterea ipsi collaterali versiculos et Benedicamus iniungant. Ad primam vero collateralis rector ex parte chori responsorium Jesu Christi iniungat.
17.2. Ad missam vero principalis rector Gloria in excelsis a cantore querat et sacerdoti iniungat. Cetera autem omnia sicut in simplicibus festis de duobus dictum est

[4] The repetition of ‘tunc principalis rector’ is probably accidental dittography in the MS.

exequantur. Preterea sciendum est quod si aliquis rector chori in simplicibus festis in tabula scribitur ad cantandum solus capam sericam interim non deponat. Si autem cum alio cantaverit in habitu se illi conformet. Preterea si ad legendum scribitur in tabula habitum extra chorum assumat.

18.1. Hec sunt festa dupplicia Sarum principalia.
Dies natalis domini dies epiphanie dies pasche dies ascensionis domini dies pentecostes dies assumpcionis beate marie festum dedicacionis ecclesie festum loci.
Maiora non principalia.
Dies purificacionis beate marie festum sancte trinitatis festum de corpore christi festum reliquiarum nativitas beate marie festum omnium sanctorum festum sancti stephani protomartyris.
Maiora dupplicia.
Festum sancti iohannis apostoli et evangeliste sanctorum innocencium sancti thome martyris dies circumcisionis domini annunciacionis beate marie feria secunda tercia quarta ebdomadarum pasche et pentecostes dominica in octavis pasche. invencio sancte crucis nativitas sancti iohannes baptiste apostolorum petri et pauli translacio sancti thome martyris exaltacio sancte crucis et festum concepcionis beate marie virginis. Inferiora dupplicia. Sancti andree apostoli thome mathie apostoli gregorii pape et doctoris ambrosii episcopi et doctoris marci evangeliste apostolorum philippi et iacobi sancti iacobi apostoli sancti bartolomei apostoli augustini episcopi et doctoris augustini anglorum apostoli mathei apostoli et evangeliste; michaelis archangeli; sancti ieromini presbiteri et doctoris; translacio sancti regis edwardi et confessoris; luce evangeliste apostolorum simonis et iude.
18.2. In hiis festis dupplicibus chorus regitur a quatuor clericis quorum duo principales semper erunt de superiore gradu. Duo secundarii quandoque erunt de superiore gradu quandoque de secunda forma. De superiore gradu erunt die natalis domini et tribus diebus sequentibus ad placitum. In die epiphanie die pasche et secunda feria, in die ascensionis, die pentecostes et secunda feria, in die assumpcionis beate marie virginis et in dedicacione ecclesie erunt omnes de superiore gradu. In ceteris duplicibus erunt secundarii de secunda forma.
18.3. ¶ Omnia festa que non sunt duplicia in quibus chorus regitur dicuntur simplicia. In talibus itaque chorus regitur a duobus tantum de secunda forma. In maioribus autem duplicibus festis committitur discrecioni cantoris quos velit ad chorum regendum ordinare. Ita tamen provideat quod semper principales sint canonici si tot fuerint presentes. In aliis vero festis dupplicibus erunt principales canonici ebdomadarii. Secundarii iuxta cantoris discrecionem eligantur de secunda forma. In simplicibus festis tenentur chorum regere ebdomadarii qui scilicet in tabula dominicali scribuntur ad invitatorium dicendum: et hii quidem chorum regent quandocunque regendus est infra quindecim dies continuos per totum annum quando tabula per septimanas integras discurrit ita quod qui in prima ebdomada est principalis in secunda sit secundarius et vice versa.

19. Hec sunt festa cum regimine chori per usum Sarum.
Solet autem chorus regi omni die dominica et in omni dupplici festo et in omni festo novem leccionum per totum annum et a primis vesperis natalis domini usque ad octavas epiphanie et in ipsis octavis nisi in vigilia epiphanie cum extra dominicam evenerit et cotidie per ebdomadas pasche et pentecostes et in quibusdam festis simplicibus trium leccionum in paschali tempore. In festo sancti richardi georgii vitalis iohannes ante portam latinam, dunstani aldelmi edmundi archiepiscopi et sancti

barnabe apostoli et cotidie per octavas et in octava ascensionis domini assumpcionis et nativitatis beate marie et in singulis commemoracionibus eiusdem per totum annum et cotidie per octavas et in octava dedicacionis ecclesie ubi per estatem vel in tempore paschali contigerit et in octava die corporis christi et apostolorum petri et pauli.

20. Hec sunt festa et octave in quibus invitatorium a tribus cantatur.
Cantatur invitatorium a tribus in hiis festis scilicet sancti nicholai, octave epiphanie, conversio sancti pauli, cathedra sancti petri, iohannis ante portam latinam, octave ascensionis domini, translacio sancti edmundi archiepiscopi, barnabe apostoli, octave de corpore christi, commemoracio sancti pauli, octave apostolorum petri et pauli, maria magdalene, ad vincula sancti petri, laurencii, octave assumpcionis beate marie, decollacio sancti iohannis baptiste, octave nativitatis beate marie, michaelis in monte tumba, martini episcopi, sancti edmundi archiepiscopi, et in octavis dedicacionis ecclesie.

21.1. De modo exequendi officium in festis maioribus dupplicibus novem leccionum.
In maioribus duplicibus festis sicut in natalis domini epiphanie purificacio beate marie festum sancte trinitatis et corporis christi et assumpcione beate marie et nativitate eiusdem et in festo reliquiarum et dedicacionis ecclesie et omnium sanctorum et in festo loci, episcopus cum presens est ad officium exequendum intrare solet interdum in pontificalibus scilicet in capa serica cum mitra cerotecis et baculo et ea non exuere priusquam Deus in adiutorium inchoaverit ad completorium. In maioribus festis dupplicibus ac festis simplicibus sedem suam intrat in habitu chori et in quarto vel in quinto psalmo induit capam sericam cerotecas et mitram assumens baculum ad capitulam dicendum; quibus exuitur post incepcionem Deus in adiutorium in completorio ut supradictum est.
21.2. Ad primas vesperas super psalmum primam antiphonam incipiat excellencior persona post illum qui exequitur officium illius diei. Qui dum incipit ad chorum stet conversus. In fine autem primi versus ipsius psalmi ad altare se inclinet quod eciam observetur per totum annum in conversione et inclinacione a cuiuscunque gradus clerico antiphona incipiatur. Secunda antiphona ab excellenciore alterius partis chori incipiatur et sic discurrant singule antiphone pro personarum dignitate. Solus episcopus in capa serica si presens fuerit loco nec habitu mutato yma voce dicat capitulum. Cantor et alie due persone pro disposicione ipsius cantoris in capis sericis vel alii tres clerici de superiore gradu quorum duo semper erunt ex parte chori principali, tercius qui cum eis canendo ad gradum chori in medio stat de altera parte accipitur cantent responsorium scilicet incipiant et suum versum cantent. Hoc autem per totum annum observetur scilicet quod hiis vel hii qui versum responsorii cantent ipsum responsorium incipiant et statim percantetur a choro sed non repetatur primum verbum sicut fit in gradalibus et sic fiat tam ad vesperas quam ad matutinas et ad horas quando responsorium super horas dicitur, preterquam in simplicibus obsequiis mortuorum novem leccionum, in quibus omnia responsoria preter ultimum a cantore vel a succentore incipiantur.
21.3. Dum ymnus canitur duo pueri qui serviunt de thuribulis duas capas de serico deferant principali sacerdoti quarum alteram alii sacerdoti pro voluntate sua transmittat ad secum thurificandum altare. Versiculum dicant duo pueri in superpelliciis ad gradum chori in medio pariter stantes. Antiphonam super Magnificat excellencior persona ex parte chori incipiat. Et si episcopus fuerit presens cantor ipsam antiphonam iniungat ei.

22.1. De modo thurificandi altare.
Post inchoacionem antiphone super Magnificat procedat officii executor cum alio sacerdote post illum excellenciore ad thurificandum altare cum duobus thuribulis de quorum uno ministrabit puer ebdomadarius, de reliquo vero alius puer pro disposicione sacristarum.
22.2. Ad alia quoque altaria circa presbiterium thurificanda excellencior sacerdos exeat per hostium presbiterii boreale procedentibus uno ceroferario uno thuribulo et sacrista in manu virgam gestante procedente ductore, primo ad altare sancti Marci et secundo ad altare Katerine dehinc ad altare apostolorum ultimo ad altare omnium sanctorum quod dicitur Salve. Secundarius per hostium presbiterii australe predicto modo exeat cum altero ceroferario et cum altero thuribulo primo ad altare sancti nicholai dehinc ad altare sante marie magdalene ultimo ad altare sancti stephani. ¶ Si episcopus autem fuerit officii executor ipse cum excellenciore persona autenticum altare tantum thurificet, ipse autem circueat altare et eiusdem dextrum cornu thurificet, dicto excellenciore thurificante sinistrum cornu. Si episcopus non fuerit presens, tunc excellencior thurificando altare circueat secundario vero ex parte altaris boriali interim stante; postea thurificent simul ex utroque latere principali ex parte australi.
22.3. ¶ In die tamen pasche et per ebdomadam thurificetur sepulchrum domini post primam thurificacionem altaris scilicet antequam thurificator altaris circumeat. Hiis [cancelled letter] ita peractis ad extremum gradum ante altare uterque se inclinat ad altare episcopo postea incensante tumbam domini Symonis episcopi, excellenciore vero tumbam domini Rogeri episcopi. Deinde ipse secundarius cum capellano episcopi procedant ad thurificandum cetera altaria excellencior in unam partam secundarius in alteram, sicut supra. ¶ Quibus thurificatis ambo convenient ad hostium presbiterii ex parte australi et sic intrent et thurificent episcopum in sua sede. Deinde inferior incenset superiorem ante gradum chori et hoc in aliis dupplicibus quando non incensantur omnia altaria. Similiter observetur quod scilicet excellencior post episcopum et ipsius episcopi capellanus simul thurificent episcopum in sede sua et inferior superiorem ut supra. ¶ Set si episcopus fuerit presens et non exequatur officium, excellencior et secundarius simul incensent episcopum et hoc verum si occupet sedem suam: et cetera ut supra. Si episcopus non fuerit presens secundarius incenset superiorem in stallo sacerdotali ebdomadario ad hoc officium constituto.

23.1. De chori thurificacione.
Deinde pueri thuribulis thurificent rectores chori incipientes principalibus; postea unus eorum thurificet superiorem gradum ex parte decani, incipiens ab ipso decano vel a proximiore stallo eo absente. Exinde secundas formulas alius vero puer thurificet superiorem gradum ex parte cantoris simili modo.
23.2. ¶ Solus episcopus locum non mutat dicendo collectam. Si vero episcopus non exequatur officium tunc executor ad gradum chori dicet oracionem. Benedicamus a duobus de secunda forma in superpelliciis dicitur in medio choro inter rectores principales et secundarios pariter stantibus[5]. Secundum vero Benedicamus si habeatur a duobus pueris in superpelliceis post sacerdotem pariter stantibus[6] dicatur. ¶ Caveat executor ne completorium incipiat priusquam rectores reversi in chorum se inclinaverint ad gradum chori.
23.3. Ad completorium antiphonam super psalmos unus de superiore gradu. Versiculum dicat quidam puer loco nec habitu mutato. Antiphonam super Nunc

[5] MS: stantes
[6] MS: stantes

dimittis incipiat unus de excellencioribus pro disposicione cantoris. Cetera omnia que ad completorium pertinent more solito compleantur.
23.4. ¶ Ad matutinas invitatorium cum toto psalmo Venite a quatuor rectoribus chori in capis sericis ad gradum simul cantetur. Antiphone super psalmos eodem modo et ordine hinc inde discurrant sicut ad primas vesperas. Singuli versiculi a duobus pueris in superpelliciis ad gradum chori pariter stantibus dicuntur. Sex lecciones in superpelliciis in pulpito legantur: septima octava et nona in capis sericis ibidem legantur. ¶ Sciendum est autem quod omnes lecciones ad matutinas de die per totum annum [tam] in festis quam in feriis et in die animarum, in pulpito legantur nisi cum episcopus legat, tunc enim ipse solus locum non mutat. Lectores autem et cantores ad vesperas et ad matutinas et ad missam postquam legerint et cantaverint coram episcopo ad benediccionem se humilient. ¶ Dum evangelia leguntur deponatur mitra episcopi et baculus sibi detur. Dum vero aliqua leccio legitur illi clerici qui ad responsorium cantandum pretitulati sunt exuant capas nigras et almucias et in extrema parte prime forme interim sedeant quod eciam per totum annum observetur ad matutinas quandocunque responsorium a duobus vel a tribus cantatur.
23.5. Ordinantur eciam lectores et cantores ad lecciones legendas et ad responsoria cantanda ut lecciones pro dignitate personarum ita gradatim ascendant ut semper excellencior extremam legat. ¶ Notandum quod in festis duplicibus principalibus episcopus officii executor dum octavum cantatur responsorium si prius in illis matutinis non fuerit in pontificalibus capam sericam cerotecas et baculum cum mitra assumere solet. Ad nonam leccionem legendam hoc modo episcopus dicit =Jube dompne benedicere. Chorus respondeat sic Ora pro nobis pater. Deinde episcopus dicat benediccionem. ¶ Episcopus vero erit in predicto habitu in nocte natalis domini per totam primam missam et donec laudes fuerint percantate prout communiter fieri consuevit in omnibus maioribus: in aliis vero dupplicibus minoribus quando non legit episcopus ad nonum responsorium assumit capam et cetera ut supra ad thurificandum altare: quam non exuit priusquam Deus in adiutorium in laudibus inceperit quam reassumit dum cantatur in laudibus quinto psalmo. ¶ Simili quoque modo cantores responsoriorum ordinentur scilicet quoque ut eorum fiat assensus ut tres excellenciores qui non legerint ultimum responsorium cantent: ita eciam ut primam et secundam leccionem duo clerici de secunda forma legant; terciam quoque et sic deinceps clerici de superiore gradu.
23.6. Primum et secundum responsorium a duobus de secunda forma; tercium a tribus de eadem forma cantetur in superpelliciis ad gradum chori in medio pariter stantes. Quartum responsorium et sic deinceps a clericis de superiore gradu in superpelliciis ad gradum chori supradicto modo. Ita quod sextum responsorium et nonum a tribus dicuntur in superpelliciis ad gradum chori ita quod ipse clericus qui solus est in medio stat: quod eciam per totum annum observetur quandocunque responsorium vel gradale vel Alleluya a tribus cantatur tam ad gradum chori quam in pulpito.
23.7. ¶ In festo vero omnium sanctorum servatur ordo preposterus in leccionibus legendis et responsoriis cantandis quantum ad dignitatem lectorum[7] et cantorum; ita scilicet quod excellencior persona primam leccionem legat et fiat descensus et legantur tres prime lecciones in capis sericis. Octava vero leccio a puero legatur et nona leccio ab aliquo sacerdote de superiore gradu ex parte chori.
23.8. Preterea octavum responsorium a quinque pueris in superpelliceis et amictibus capita velatis, cereos ardentes singulis deferentibus, ad gradum chori stantibus

[7] MS: rectorum

conversis ad altare cantatur. Simili quoque modo fiat in die natalis domini ad primum versum primi responsorii supra autenticum altare ad chorum conversis.
23.9. ¶ Sciendum est quod in singulis nocturnis scilicet ad secundam et ad quintam et ad octavam leccionem thurificatur altare ab aliquo sacerdote in capa serica ex utraque parte chori vicissim assumpto: chorus quoque ab uno solo puero. Finito nono responsorio sacerdos in capa serica, loco non mutato, incipiat Te deum laudamus. Postea cum suo secundario sacerdote thure ipsius thuribuli ab ipso principali sacerdote ante gradum chori imposito, altare thurificet predicto modo. Cetera autem altaria non thurificentur sed principalis sacerdos thurificetur a suo secundario in ingressu stalli scilicet super gradum inter formulas ceroferariis vero interim ad gradum chori expectantibus.
23.10. Sciendum tamen quod quandocunque presens fuerit episcopus ab eo super thus a sacerdote vel diacono thuribulis imponendum fiat benediccio loco non mutato. Sic videlicet accedant ceroferarii coram episcopo unus ad cornu sedis occidentale et alius ad orientale. Thus vero in medio benedicatur; quod observandum est tam in singulis nocturnis quam ad Magnificat vel Benedictus. Chorus eciam a duobus pueris incensetur supradicto modo. Quando vero non dicitur Te deum laudamus sed nonum responsorium repetitur tunc non thurificetur altare nec chorus.
23.11. ¶ Si episcopus presens fuerit in sede sua dicat versiculum ante laudes; si vero presens non fuerit executor officii dicat versiculum loco nec habitu mutato. Ad laudes omnes antiphone in [*erased*: superpelliciis] superiore discurrant per ordinem [ut] in ceteris antiphonis prius inceptis non continuatis. Capitulum et cetera omnia que ad matutinas pertinent, eo modo et ordine expleantur quo ad vesperas excepto quod ad matutinas non thurificetur nisi principale altare et chorus. Preterea in die natalis domini tantum primum Benedicamus dicitur a duobus de superiore gradu in superpelliciis inter rectores principales et secundarios et respondeatur ab aliis duobus de eodem gradu, loco et habitu predicto servato.
23.12. Ad primam, antiphona super psalmos in superiore gradu incipiatur: antiphona super Quicunque vult secundario excellenciore ex parte chori. Responsorium Jesu christe ab aliquo de secunda forma pro voluntate rectoris secundarii loco nec habitu mutato dicitur. Cetera que ad primam pertinent more solito expleantur.
23.13. Ad terciam antiphona in superiore gradu incipiatur, responsorium ab aliquo de secunda forma pro voluntate rectoris secundarii loco nec habitu mutato dicitur. Capitulum et collectam dicat sacerdos loco nec habitu mutato sed ad altare conversus. Similis modus et ordo servetur in ceteris horis dicendis.
23.14. Ad secundas vesperas antiphona super psalmos pro voluntate ipsius cantoris ab aliquo in superiore gradu incipiatur. Secunda antiphona si quinque habeantur simili modo ex opposito, ita de ceteris. Responsorium a tribus excellencioribus pro disposicione cantoris cantetur. Cetera omnia ut supra ad matutinas expleantur. Ad completorium omnia fiant ut supra ad primum completorium.

24.1. De modo exequendi officium in festis minoribus duplicibus novem leccionum.
In festis eciam minoribus duplicibus ut in festis concepcionis beate marie et in festo sancti thome martyris, circumcisionis domini, annunciacione beate marie, natalis sancti iohannis baptiste, apostolorum petri et pauli, translacionis sancti thome martyris et in exaltacione sancte crucis potest predictus modus servari. Excepto quod ad primas vesperas et ad secundas in annunciacione et nativitate sancti iohannis baptiste et in festo apostolorum petri et pauli una sola antiphona dicitur super psalmos et illa in superiore gradu debet incipi pro voluntate cantoris. Preterea in omnibus festis predictis ad vesperas non incensatur nisi principale altare.

24.2. Ad matutinas in nocturnis nequaquam. Prima tercia quinta et nona lecciones a singulis clericis ex parte chori legantur ascendendo gradatim ut supra diximus. Relique vero lecciones a clericis ex [alia] parte chori iuxta predictum ordinem legantur quod per totum annum observetur quandocunque novem lecciones habeantur: nisi in festis maioribus duplicibus tantum: tunc enim tres ultime lecciones cum suis responsoriis a dignioribus personis ascendendo gradatim legantur et cantantur licet omnes sint ex una parte.
Similiter fiat in festo omnium sanctorum in nocturno primo. Primum secundum quartum quintum septimum et octavum responsoria a duobus cantentur ascendendo gradatim scilicet ab aliquo ex parte chori et ab alio ex altera parte chori ex eadem forma. Tercium quoque responsorium et nonum a tribus scilicet a duobus ex parte chori et a tercio ex alia[8] parte de eadem forma. Sextum responsorium similiter a tribus scilicet ab uno ex parte chori et a duobus ex alia parte ex eadem forma. Preterea ultima leccio non semper ab excellenciore legatur sed ab excellenciore ex parte chori. Preterea in his festis nulla leccio nisi in superpelliceo legatur.

25.1. De modo exequendi officium in festis inferioribus duplicibus novem leccionum.
In inferioribus vero duplicibus festis sancti andree apostoli, thome apostoli, mathie apostoli, Georgii, Ambrosii, Jacobi apostoli, Bartholomei apostoli, Augustini episcopi et doctoris, Augustini anglorum episcopi, Mathei apostoli et evangeliste, Michaelis archangeli, ieronimi presbiteri et doctoris, translacionis sancti edwardi regis et confessoris, luce evangeliste Apostolorum Simonis et iude, predictus proximus modus et ordo servicii servatur excepto quod in hiis festis prima leccio a puero legatur, secunda et tercia lecciones a clericis de secunda forma. Primum responsorium a duobus pueris cantetur; similiter et secundum et terciam a duobus de secunda forma; quartum in superiore gradu et ita deinceps. Preterea nullum responsorium a tribus cantatur nisi nonum responsorium.
25.2. Ad laudes omnes antiphone in secunda forma discurrant pro disposicione cantoris. Quando vero festum sancti Ambrosii vel sancti Marci evangeliste vel apostolorum Philippi et Jacobi in paschali tempore contigerit tunc sequatur modum et ordinem sicut in dominica in octavis pasche subnotatum est.

26.1. De modo exequendi officium in die pasche ad matutinas et ad alias horas et ad secundas vesperas.
In die pasche tres antiphone super psalmos eodem modo discurrant sicut tres prime antiphone in aliis festis maioribus duplicibus novem leccionum et tres lecciones cum suis responsoriis sicut in tercio nocturno in aliis festis maioribus duplicibus novem leccionum. Preterea altare non thurificetur hac die nisi ad Te Deum et ad Benedictus. In laudibus antiphone et cetera eodem modo discurrant ut in die natalis domini. ¶ In laudibus antiphone et cetera eodem modo discurrant ut in predictis maioribus duplicibus festis.
26.2. Ad primam et ad alias horas in antiphonis incipiendis idem modus servetur qui in predictis maioribus festis dupplicibus versiculum[9] tamen ante collectam ad omnes horas per totam hanc ebdomadam dicat sacerdos.
26.3. ¶ Ad secundas vesperas rectores chori ex parte chori ad chorum conversi incipiant Kyrieleyson. Antiphona super psalmos in superiore gradu incipiatur pro voluntate cantoris. Gradale a duobus ex hiis qui cantaverint ad missam cum eodem

[8] MS: eadem
[9] MS: versiculam

versu cantetur in superpelliciis. Similiter Alleluya ex duobus ex illis qui cantaverint ad missam de superiore gradu in simili habitu. Cetera omnia usque ad processionem ut in aliis festis maioribus.
26.4. Dicto primum Benedicamus eat processio ad fontes per ostium presbiterii australe cum cruce ceroferariis turribulis oleo et crismate et puero librum deferente ante sacerdotem et omnes illi albis sunt induti preter puerum qui defert librum qui sit in superpelliceo et preter sacerdotem executorem officii, qui similiter sit in superpelliceo cum capa de serico. Rectores vero in eundo et redeundo antiphonas incipiant.
26.5. Peracta processione sicut in ordinali describitur et finita memoria de sancta maria dicitur Benedicamus a duobus pueris.
26.6. Ad completorium antiphona super psalmos incipiatur a quodam de superiore gradu. Cetera sicut ad horas.

27.1. ¶ De modo exequendi officium feria secunda ebdomade pasche.
Feria secunda ebdomade pasche antiphona super psalmos ad matutinas in superiore gradu incipiatur pro voluntate cantoris. Lecciones et responsoria in superiore gradu legantur et cantentur in superpelliciis. Ita scilicet quod in hac feria et in duabus sequentibus duo canonici de superiore gradu primam et secundam leccionem legant: terciam aliqua excellens persona; ita ut in ipsa quarta[10] leccione legenda fiat descensus personarum iuxta numerum feriarum. Similis quoque ordo servetur in responsoriis cantandis per easdem ferias. Cetera omnia ut in die pasche nisi quod ad laudes una sola antiphona dicitur que in superiore gradu incipiatur.
27.2. Post Benedicamus eat processio ad crucem per ostium chori occidentale cum cruce et ceroferariis et thuribulario et puero librum deferente ante sacerdotem: qui omnes erunt in eodem habitu quo vesperas preter illum qui defert crucem qui sit in superpelliceo.
27.3. In stacione duo de superiore gradu dicant ad chorum conversi in superpelliceis ante introitum chori. Finita processione in chorum redeant. Cetera omnia ut supra ad vesperas fiant.
27.4. Ad primam et ad ceteras horas omnia fiant sicut in die pasche.

28.1. De modo exequendi officium in octavis pasche.
Octava die pasche ad primas vesperas antiphona super psalmos in superiore gradu incipiatur pro voluntate cantoris; antiphonam super Magnificat unus de excellencioribus ex parte chori incipiat. Cetera sicut in die pasche ad vesperas preter Gradale Alleluya et processionem.
28.2 Ad matutinas antiphone super psalmos in superiore gradu incipiantur: lecciones et responsoria in superpelliciis in superiore gradu discurrant. Cetera omnia ut supra in secunda feria ebdomade pasche preter processionem.
28.3. ¶ Ad primam et aliis horas idem modus servetur qui in duplicibus novem leccionum.
28.4. Ad secundas vesperas antiphona super psalmos et antiphona super Magnificat in superiore gradu incipiantur pro voluntate rectoris: cetera ad vesperas et ad completorium ut in festis duplicibus novem leccionum.

[10] MS: tertia

29 Adaptacio eiusdem servicii in aliis festis dupplicibus in paschali tempore.
Modus et ordo servicii huius diei servetur in annunciacione dominica quando post pascha celebratur et invencione sancte crucis et in festis sancti ambrosii et sancti marci evangeliste et apostolorum Philippi et Jacobi excepto quod in ipsis festis ad utrasque vesperas dicitur responsorium sicut in festis duplicibus novem leccionum.

30.1. De modo exequendi officium in ascensione domini.
In vigilia ascensionis domini ad vesperas antiphona super psalmos inchoetur ab aliquo de superiore gradu ab excellencioribus ex parte chori. Responsorium tres cantent de excellencioribus personis in capis sericis ad gradum chori. Antiphona super Magnificat ab executore illius diei inchoetur si fuerit ex parte chori incipiatur: sin autem ab excellenciore ex parte chori incipiatur. Cetera omnia ad vesperas et ad completorium ut in festis duplicibus maioribus novem leccionum.
30.2. Ad matutinas in antiphonis incipiendis et in leccionibus legendis et responsoriis cantandis idem ordo servetur ut in die pasche. Ad laudes et ad primam et ad omnes alias horas omnia fiant ut in octava pasche excepto quod hic ad secundas vesperas cantatur responsorium a tribus de excellencioribus.

31. De modo exequendi officium in die pentecostes.
Modus et ordo servicii diei pentecostes idem est per omnia qui in die ascensionis.

32. De modo exequendi officium in secunda et tercia et quarta feria ebdomade pentecostes[11].
Servicium vero trium feriarum pentecostes sequitur modum et ordinem feriarum ebdomade pasche scilicet in antiphonis incipiendis in leccionibus legendis et responsoriis cantandis. Cetera omnia fiant ut in aliis festis duplicibus novem leccionum preter responsorium ad vesperas.

33.1. De modo exequendi officium in festis et octavis novem leccionem quando invitatorium a tribus cantatur.
In festis et in octavis quando invitatorium a tribus cantatur ut in festo sancti nicholai, octava epiphanie, conversione sancti pauli, cathedra sancti petri, iohannis ante portam latinam, octavis ascensionis, translacio sancti edmundi archiepiscopi, barnabe apostoli, octavis de corpore christi, commemoracione sancti pauli, octavis apostolorum petri et pauli, marie magdalene, ad vincula sancti petri, laurencii, octavis assumpcionis beate marie, decollacio sancti iohannis baptiste, octavis nativitatis beate marie, michaelis in monte tumba, martini episcopi, edmundi archiepiscopi, et octavis dedicacionis ecclesie:
33.2. Ad primas vesperas antiphona super psalmos incipiatur in superiore gradu. In incepcione quarti psalmi tres pueri accepta licencia a rectoribus chori egrediantur ut se induant, duo ad cereos deferendos, tercium ad thuribulum. Responsorium a duobus de superiore gradu in capis sericis ad gradum chori dicitur. In penultimo versu hymni exeat sacerdos ad capam sericam sumendam in vestiario. Omnes versiculi ad utrasque vesperas et ad matutinas a duobus pueris in superpelliceis ad gradum chori pariter stantes dicuntur.

[11] MS: pasche.

34. De modo thurificandi altare in omnibus simplicibus festis et dominicis et in octavis et infra in quibus chorus regitur et in commemoracionibus beate marie.
Dum versiculus canitur introeant ceroferarii et acceptis candelabris veniant obviam sacerdoti ad gradum presbiterii; procedat puer cum thuribulo ad sacerdotem dicendo Benedicite: respondeat sacerdos Dominus scilicet benedicendo, Ab ipso sanctificetur in cuius honore incensum cremabitur in nomine patris et filii et spiritus sancti. Et sic imponat thus in thuribulum et procedat ad altare et facta genufleccione ante altare terram deosculando incenset altare primo ter in medio deinde ter in dextera parte postea ter in in sinistra parte; exinde ter ad ymaginem beate marie hoc est in medio altaris, postea arcam in qua continentur reliquie, deinde thurificando altare circueat altare. Hoc peracto sacerdos ad extremum gradum ante altare ad altare se inclinet et precedentibus ceroferariis et thuribulario solus ille episcopus si presens fuerit scilicet in sede sua thurificet et sic in stallo huic officio deputato in sinistra parte chori se recipiat.

35.1. [De chori thurificacione.]
Deinde puer ipsum sacerdotem ibidem thurificet. Postea rectores chori incipiens a principali: deinde superiorem gradum ex parte decani incipiens a decano ipsum scilicet thurificando extra formulas vel infra formulas inchoando ab eo qui eius stallo stat proximior si decanus non fuerit presens. Postea superiorem gradum ex parte cantoris eodem ordine: exinde secundas formas et primas simili ordine ita ut puer ipse singulos incensando illis inclinet. Si vero episcopus fuerit officii executor ipsum in sede sua capellanus proprius incensabit. Hec autem fiant dum antiphona super Magnificat incipitur et psallitur. Sciendum est eciam ceroferarii sacerdoti dum in locum suum se recipiat, continue non assistunt sed tantum unus ceroferariorum in sinistra parte chori ante sacerdotem stat supra gradum chori, reliquus in dextera parte chori supra gradum chori eundem altero ad alterum converso donec sacerdos ibidem a puero incensetur, et tunc ad gradum suppremum altaris revertentes ubi candelabra cum cereis dimittere solent, ibi expectent quousque Magnificat dicitur. Dum ergo antiphona super Magnificat canitur, sacerdos ad gradum chori accedat et puer ebdomadarius leccionis deferat ei librum cum lumine semper in superpelliceo; reversis tunc ceroferariis et sacerdoti assistentibus altero ad alterum converso ipse sacerdos ibidem dicat oracionem. Hoc autem per totum annum observetur ad utrasque vesperas et ad matutinas ad Magnificat et Benedictus quandocunque chorus regitur nisi in festis duplicibus tantum; tunc enim thurificetur altare a duobus sacerdotibus et chorus a duobus pueris, ut supradictum est.
35.2. Antiphona super Magnificat in superiore gradu inchoetur. Primum Benedicamus a duobus de secunda forma post sacerdotem in superpelliceis pariter stantibus dicitur. Secundum vero Benedicamus si habeatur semper ab uno solo puero ex alia parte chori quam principali dicitur loco nec habitu mutato. Ad completorium utrumque antiphona super psalmos in secunda forma incipiatur; versiculus ab uno solo puero ex parte chori principali dicitur loco nec habitu mutato. Antiphona super Nunc dimittis in superiore gradu incipiatur.
35.3. Ad matutinas rectores ebdomadarii non mutantur sed tercius clericus de superiore gradu in capa serica pro voluntate cantoris eis associatur ad invitatorium cantandum cum suo psalmo Venite. Prima et secunda antiphone a pueris incipiantur; tercia a subdiacono de secunda forma; quarta a diacono de eadem forma. Quinta et deinceps in superiore gradu pro voluntate rectorum[12]. Prima et secunda lecciones a

[12] MS: cantorum.

duobus pueris legantur; primum et secundum responsorium similiter [[13]] a singulis pueris cantentur loco nec habitu mutato. Tercia leccio a subdiacono de secunda forma legatur. Tercium responsorium a duobus de secunda forma in superpelliceis ad gradum chori cantentur; quarta leccio et quartum responsorium a duobus diaconis de secunda forma dicantur; quinta leccio et quintum responsorium et sic deinceps a clericis de superiore gradu habitu non mutato, legantur et cantentur. Ita tamen quod sextum et nonum responsorium a duobus dicuntur in superpelliciis ad gradum chori et omnes lecciones in pulpito legantur, habitu non mutato.
35.4. In laudibus omnes antiphone in secunda forma discurrant; cetera omnia sicut ad primas vesperas expleantur. Preterea ad utrasque vesperas et ad matutinas ad Magnificat et Benedictus thurificetur altare ab uno solo sacerdote videlicet ab executore officii in capa serica; chorus vero ab uno solo puero. Ad primam antiphona super psalmos in secunda forma incipiatur; antiphona super Quicunque vult in superiore gradu incipiatur; responsorium Jesu christe ab uno solo puero dicitur ex parte chori loco nec habitu mutato. Ad terciam principalis rector ebdomadarius ymnum incipiat vel incipi faciat ab aliquo in superiore gradu, loco nec habitu mutato; antiphona super psalmos incipiatur a secundo clerico de secunda forma ex parte chori; et ita cetere antiphone ad ceteras horas per ordinem discurrant; psalmum intonet vel intonari faciat predictus rector chori ab aliquo de superiore gradu. Nulla enim ymni incepcio vel psalmi intonacio fieri debeat ulla die per annum nisi in superiore gradu quando chorus non regitur. Notandum est autem quod in nullo festo per annum licet duplex festum fuerit, regatur chorus ad primam nec ad alias horas neque ad completorium nisi tantum ad utrasque vesperas et ad matutinas et ad missam ut supradictum est. Responsorium in secunda forma a clerico proximo illi qui incipit antiphonam dicitur. Capitulum et collectam dicat sacerdos loco nec habitu mutato. Similis modus servetur in ceteris horis dicendis. Ad secundas vesperas antiphona super psalmos in secunda forma incipiatur; cetera omnia sicut ad primas vesperas preter responsorium. Et notandum quod ad horas que sine intervallo missam secuntur nulli licet intrare chorum nisi qui misse interfuerint preterquam ad vesperas in quadragesima quando de feria agitur; tunc intrare possunt hii qui hore none vel alie hore diei interfuerint. In feriis eciam intrare possunt ad completorium et in festis novem leccionum quamvis omnino nulle hore diei prius interfuerint et similiter in festis sanctorum novem leccionum qui his ante prandium non interfuerint; et tunc similiter ad vigilias mortuorum et ad collacionem quolibet tempore.

36.1. Adaptacio eiusdem servicii in aliis festis et octavis trium leccionum quando invitatorium est triplex scilicet in tempore paschali.
Iste modus et ordo servicii servetur in hiis festis et in octavis:
36.2. sancti iohannis ante portam latinam et in octavis ascensionis domini et in translacione sancti edmundi archiepiscopi et sancti barnabe apostoli quando ante pentecosten contigerit; tunc enim antiphona super psalmos ante lecciones in superiore gradu incipiatur. Prima leccio et primum responsorium dicuntur a duobus diaconis de secunda forma habitu non mutato. Secunda et tercia leccio, secundum et tercium responsorium a clericis de superiore gradu dicuntur pro voluntate tabulam componentis. Ita quod tercium responsorium a duobus cantetur ad gradum chori in superpelliceis et legantur omnes lecciones in pulpito habitu non mutato.
36.3. Cetera omnia ad utrasque vesperas et ad matutinas et ad omnes alias horas sicut in festis novem leccionum invitatorium triplex habencium expleantur.

[13] Erasure in MS

37.1. De modo exequendi officium in festis simplicibus novem leccionum et in diebus dominicis.
Omnibus diebus dominicis et in festis simplicibus cum regimine chori per totum annum ad primas vesperas antiphona super psalmos a primo clerico de secunda forma ex parte chori incipiatur. Si fuerint plures antiphone tunc secunda a suo pari ex opposito incipiatur; sequentes antiphone hinc inde in eodem gradu discurrant. ¶ Chorum intrare possunt clerici ad secundas vesperas usque ad tercium vel ad quintum versum primi psalmi, et ad completorium similiter, hii qui scilicet vesperis interfuerint precedentibus; alias autem ad completorium vel ad vigilias mortuorum intrare nullo modo possunt nisi in quadragesima ut supradictum est. ¶ Decano vero chorum vel capitulum intranti vel transitum ibi facienti clerici omnes tenentur assurgere; nullusque clericorum vel aliorum canonicorum ecclesie preter eius licenciam sibi minuat vel a civitate redeat per unam noctem ex sciencia moram facturus foris.
37.2. Responsoria a duobus clericis de secunda forma in capis sericis ad gradum chori cantentur. Omnes versiculi ad utrasque vesperas et ad matutinas a singulis pueris dicuntur loco nec habitu mutato, ex parte chori principalis ita quod versiculus in secundo nocturno dicitur ex alia parte chori similiter a puero.
37.3. In penultimo versu ymni exeat sacerdos in vestibulum ad capam sericam sumendam.
37.4. Antiphona super Magnificat in superiore gradu inchoatur; et hoc generaliter sit per totum annum quod qualibet antiphona super Magnificat et Nunc dimittis et Benedictus in superiore gradu incipiatur. ¶ Primum Benedicamus ab uno solo puero ex parte chori dicitur, loco nec habitu mutato sed ad altare converso; secundum vero Benedicamus si habeatur dicitur ex alia parte chori supradicto modo scilicet a puero in choro et non ceroferario. Et si forte non assistunt pueri in choro tunc dicuntur versiculi a singulis clericis de secunda forma supradicto modo. ¶ Hiis ita peractis redeat sacerdos ad vestibulum ad capam sericam exuendam ceroferariis precedentibus rectoribus vero chori subsequentibus. ¶ Deinde statim post Deo gracias incipiantur de sancta maria quando in choro dicuntur a quodam sacerdote ex parte ebdomadarii. ¶ Hic ordo servetur tam ad vesperas quam ad matutinas quando chorus regitur per totum annum nisi in festis duplicibus tantum.
37.5. ¶ Ad utrumque completorium antiphonam super psalmos incipiat primus clericus de secunda forma; psalmum intonet alius de superiore gradu. Versiculus scilicet Custodi nos ab uno solo puero dicitur ex parte chori loco nec habitu mutato. Antiphona super Nunc dimittis in superiore gradu inchoetur. ¶ Episcopus si assit vel excellencior persona sacerdos dicat Confiteor et Misereatur et Absolucionem tam ad prima quam ad completorium per totum annum quando Confiteor dicitur.
37.6. ¶ Ad matutinas primam antiphonam super psalmos incipiat primus de prima forma; secunda a suo pari ex opposito incipiatur de eadem forma; tercia vero a tercio sibi opposito in eodem gradu; quarta a subdiacono vel ab aliquo alio inferiore in secunda forma; quinta a diacono in secunda forma; sexta in superiore gradu a quovis pro voluntate ipsius cantoris. Septima octava nona in eodem per ordinem discurrant ascendendo gradatim.
37.7. ¶ Post inchoacionem tercie antiphone quidam puer librum cum lumine ad pulpitum in habitu ad legendam deferat scilicet semper in capa nigra nisi in festis duplicibus; tunc in superpelliceo ferat; qui et ipse primam leccionem legat habitu non mutato; secunda et tercia similiter a duobus pueris hinc inde legantur; quarta a subdiacono; quinta a diacono de secunda forma; sexta a quovis in superiore gradu;

septima a diacono superioris gradus; octava et nona a diacono vel presbitero in superiore gradu.
37.8. ¶ Omnia responsoria a singulis clericis iuxta ordinem lectorum cantentur loco nec habitu mutato; ita quod ex eadem parte chori in eodem gradu singule lecciones cum suis responsoriis cantentur; omnes lecciones in pulpito legantur habitu non mutato.
37.9. ¶ Ad laudes prima antiphona incipiatur ab aliquo de secunda forma ex parte chori iuxta voluntatem ipsius chorum regentis; secunda antiphona a suo pari ex opposito in eadem forma dicitur; cetere vero antiphone per ordinem eodem modo in eadem forma dicuntur. Antiphona vero super Benedictus in superiore gradu incipiatur.
37.10. ¶ Ad primam antiphona super psalmos a primo clerico in secunda forma incipiatur et antiphona super psalmum Quicunque vult in superiore gradu sicut fit in omni festo per annum quando chorus regitur. Responsorium Jesu christe ab uno solo puero dicitur, loco nec habitu mutato ex parte chori quod per totum annum observetur quando responsorium Jesu christe dicitur, nisi in festis duplicibus tantum; tunc enim dicitur ab uno solo clerico de secunda forma loco nec habitu mutato ut supradictum est.
37.11. ¶ Ad terciam et ad alias horas omnia fiant sicut in festis quando invitatorium a tribus cantatur.
37.12. Ad secundas vesperas omnia fiant sicut ad primas vesperas preter responsorium. ¶ Preterea omnibus dominicis per adventum et per totam quadragesimam dicitur responsorium ad secundas vesperas ab uno solo clerico de secunda forma, loco nec habitu mutato, ex parte chori. In dominica tamen palmarum dicitur responsorium ad secundas vesperas ab uno solo clerico de superiore gradu ex parte chori, loco nec habitu mutato.
37.13. ¶ Item per totam quadragesimam ad completorium dicitur responsorium in sabbatis et in dominicis et in festis novem leccionum ab uno solo clerico de secunda forma loco nec habitu mutato ex parte chori. ¶ Preterea per quatuor extremas ebdomadas quadragesime dicuntur tres versus post antiphonam super Nunc dimittis scilicet in dominicis et in festis novem leccionum ad utrumque completorium in festis sanctorum in superiore gradu dicuntur; in dominicis vero et ad secundum completorium in festis sanctorum in secunda forma dicuntur. In dominica tamen palmarum et in festis duplicibus predicto tempore contingentibus ad utrumque completorium in superiore gradu dicuntur; ita tamen quod primus semper versus et tercius dicitur a singulis clericis ex parte chori. Secundus vero versus ex alia parte chori loco nec habitu mutato.
37.14. ¶ Preterea in dominica passionis domini et in ramis palmarum una sola antiphona dicitur super psalmos et in singulis nocturnis quarum prima in prima forma; secunda in secunda forma, tercia in superiore gradu incipiatur.

38.1. [De dominicis paschalis temporis.]
¶ Preterea in dominicis paschalis temporis ad utrasque vesperas non dicitur nisi una sola antiphona super psalmos et illa in secunda forma incipitur. Similiter ad matutinas una sola antiphona super psalmos ante lecciones et illa incipitur in superiore gradu. Prima leccio et primum responsorium a duobus diaconibus de secunda forma dicuntur habitu non mutato; secunda et tercia lecciones, secundum et tercium responsorium a clericis de superiore gradu dicuntur; ita tamen quod tercium responsorium a duobus cantetur in superpelliceis ad gradum chori. In laudibus una sola antiphona super psalmos et illa in secunda forma incipitur.

38.2. ¶ Proxima vero dominica ante ascensionem domini quinque antiphone super laudes in secunda forma discurrant. Cetera omnia ad utrasque vesperas et ad laudes et ad alias horas et ad completorium sicut in aliis dominicis novem leccionum expleantur.

39. De modo exequendi officium infra octavas cum regimine chori et in singulis commemoracionibus beate marie extra tempus pasche.
Modus servicii infra octavas cum regimine chori, ad omnes horas diei, omnia fiant sicut in festis simplicibus novem leccionum sui temporis preter responsorium ad vesperas. Ad matutinas prima antiphona a primo clerico de prima forma incipiatur; secunda antiphona a suo pari ex opposito in eadem forma; tercia antiphona a secundo clerico de prima forma incipiatur. Quarta antiphona a primo clerico secunde forme incipiatur. Cetere autem antiphone in eadem forma discurrant hinc inde. In feriis vero infra octavas ascensionis domini prima antiphona super psalmos ante lecciones in prima forma inchoetur; secunda et tercia in secunda forma; ad primam leccionem et ad primum responsorium scribantur duo pueri ebdomadarii ad secundam leccionem et ad secundum responsorium duo clerici de secunda forma; et ad terciam leccionem et ad tercium responsorium duo clerici de superiore gradu. ¶ Eodem modo fiat servicium in singulis commemoracionibus beate marie extra tempus pasche.

40. [De modo exequendi officium in festis simplicibus cum regimine chori in tempore paschali et in singulis commemoracionibus beate marie eiusdem temporis.]
In festis simplicibus cum regimine chori invitatorium triplex non habentibus a pascha usque ad pentecosten, ad utrasque vesperas et ad omnes alias horas diei omnia fiant sicut in ceteris festis simplicibus novem leccionum alterius temporis. Ad matutinas antiphone super psalmos ante lecciones in superiore gradu incipia[n]tur. Prima et secunda lecciones primum et secundum responsoria a clericis de secunda forma legantur et cantentur. Tercia leccio et tercium responsorium a clericis de superiore gradu dicuntur. Et si infra octavas ascensionis domini contigerit; tercium responsorium a duobus de superiore gradu cantetur in superpelliceis ad gradum chori. Omnes lecciones semper legantur in pulpito habitu non mutato. ¶ Ad laudes omnes antiphone in secunda forma discurrant. ¶ Cetera ut supradictum est expleantur. Eodem modo fiat servicium in singulis commemoracionibus beate marie ab octavis pasche usque pentecosten.

41.1. [De modo exequendi officium in ferialibus diebus et in festis trium leccionum sine regimine chori.]
Ad matutinas in ferialibus diebus invitatorium a cantore quesitum dicat aliquis de secunda forma vice rectoris ebdomadarii loco nec habitu mutato cum psalmo Venite. Ymnus in superiori gradu incipiatur ad disposicionem rectoris[14]; cetera autem omnia que ad generale officium rectoris pertinent idem rector vel per se vel per alium exequatur. Prima et secunda et tercia antiphona a duobus pueris incipiantur; quarta antiphona a primo clerico de secunda forma ex parte chori incipiatur; cetere in eadem forma hinc inde discurrant. Versiculus ab uno solo puero ex parte chori dicitur loco nec habitu mutato.
41.2. Primam leccionem legat puer ebdomadarius: hic idem tenetur ministrare sacerdoti in libro deferendo ad matutinas et ad vesperas ad capitulum et ad collectas dicendas per totam ebdomadam. ¶ Notandum quod pueri tenentur in omni dupplici festo et in omnibus dominicis et in festis novem leccionum que habent invitatorium

---

[14] MS: rectorum

triplex, interesse vesperis completorio matutinis prime hore diei et misse vigiliis quoque mortuorum quociens fuerit pro corpore presenti et in trigintalibus et in anniversariis; alias non tenentur interesse huiusmodi horis nisi ministrantes legentes pariter et cantantes; excepto quod in adventu et a septuagesima usque ad quadragesimam quando de feria agitur, puer ebdomadarius responsorii tenetur interesse prime et tercie et sexte hore ad antiphonas incipiendas et responsoria cantanda. In quadragesima tenetur idem interesse omnibus horis diei quando de feria agitur ad idem faciendum. ¶ In aliis temporibus anni sive de feria agitur sive de festo trium leccionum sine regimine chori antiphone et responsoria super terciam et sextam et nonam in secunda forma a puero eiusdem forme inchoando discurrant. ¶ Secundam leccionem legat aliquis in prima parte secunde forme ex alia parte chori. Terciam leccionem legat aliquis de superiore gradu; et legantur omnes lecciones in pulpito habitu non mutato.

41.3. Primum responsorium alius puer ebdomadarius; dicuntur autem pueri ebdomadarii ad legendum et cantandum per ebdomadam illi qui ad primam leccionem et ad primum responsorium scribantur in tabula dominicali et semper debent esse ex parte chori principali: eorum vero qui ad candelabra sunt, unus ex una parte et alius ex alia parte. Reliqui vero in disposicione tabulam componentis. Secundum responsorium cantet eis proximus; secundam legat scilicet in secunda forma. Similiter tercium responsorium in superiore gradu. Et hoc observetur qualibet die feria per annum et in quolibet festo trium leccionum sine regimine chori nisi in propriis vigiliis et in quatuor temporibus et in rogacionibus quando ad matutinas legitur exposicio evangelii; tunc enim prima et secunda lecciones a clericis secunde forme legantur et primum et secundum responsorium a clericis de eadem forma cantentur.

41.4. ¶ In laudibus prima et secunda et tercia antiphone a predictis duobus pueris incipiantur. Cetere in secunda forma discurrant ordine clericorum continuato prius incepto. Cetera omnia que ad matutinas pertinent ut in dominicis expleantur excepto quod in feriis omnes ymni in superiore gradu incipiantur quod eciam observetur in omni festo trium leccionum sine regimine chori et in octavis et infra quando chorus non regitur; preterea sacerdos in collectis dicendis habitum non mutat. ¶ Ad vesperas et ad matutinas tamen ad gradum chori dicat ipse sacerdos oraciones absque ceroferariis; preterea non thurificatur altare nec chorus in feriis neque in festis sine regimine chori ad matutinas neque ad Benedictus neque ad Magnificat.

41.5. Ad primam antiphona super psalmos a primo clerico prime forme incipiatur ex parte chori: antiphonam super Quicunque vult primus de secunda forma incipiat; responsorium Jesu christe ab aliquo prime forme dicitur: cetera ut in dominicis nisi quod in feriis fiant preces ad omnes horas cum prostracionibus. Ad terciam antiphona a primo clerico secunde forme ex parte chori incipiatur. Responsorium a suo proximo cantetur. Ad sextam et ad nonam omnia fiant sicut ad terciam a singulis clericis per ordinem de secunda forma.

41.6. ¶ Ad vesperas primam antiphonam super psalmos incipiat primus clericus prime forme. Secundam sibi oppositus de eadem. Cetere in secunda forma a primis incipiendo per ordinem discurrant. Preterea ab incepcione antiphone O sapiencia usque ad vigiliam natalis domini in ferialibus diebus quando de feria agitur quatuor antiphone super psalmos hinc inde inter pueros discurrant; quinta antiphona a primo clerico in secunda forma incipiatur. Responsorium si habeatur cantet puer ebdomadarius loco nec habitu mutato. Cetera omnia fiant ut superius ad matutinas. Ad completorium antiphonam super psalmos incipiat quidam puer de prima forma pro voluntate rectoris ebdomadarii. Cetera ut in dominicis nisi quod in feriis fiunt preces cum prostracionibus.

41.7. ¶ Preterea in omnibus feriis per totam quadragesimam dicitur responsorium ad completorium ab uno solo puero loc nec habitu mutato sed ad altare converso. ¶ Preterea in ferialibus diebus per adventum et a septuagesima usque ad quadragesimam ad terciam et sextam puer ebdomadarius antiphonam super psalmos incipiat et responsorium cantet. ¶ In quadragesima vero ad terciam et sextam puer ebdomadarius antiphonam super psalmos incipiat et responsorium cantet.
41.8. ¶ Preterea in tempore paschali ad matutinas et ad laudes et ad vesperas non dicitur nisi una sola antiphona super psalmos et illa incipitur in prima forma neque fiunt tunc preces cum prostracionibus.

42. [Hec sunt festa et octave in quibus invitatorium duplex habetur.]
¶ Preterea in octavas sine regimine chori et in quibusdam festis trium leccionum cum dicitur invitatorium a duobus clericis de secunda forma ad gradum chori habitu non mutato in hiis videlicet: mense ianuarii sancti iuliani episcopi Agnetis secunde; februarii blasii episcopi, Juliane virginis. Sciendum quod si hec predicta festa infra septuagesimam evenerint, habent invitatorium simplex, preterea omnia festa trium leccionum sine regimine chori ab octavis pasche usque ad pentecosten habent invitatorium duplex. Similiter omnia talia festa que contingunt infra ebdomadam sancte trinitatis et corporis christi. Mense iunii[15] Marcellini et petri, Bonefacii Cyrini et naboris et nazarei, viti et modesti, marci et marcelliani, gervasii et prothasii, {iulii} octava sancti iohannis baptiste, processi et martiniani, Septem fratrum, translacio sancti benedicti, Kenelmi regis, septem dormiencium; sampsonis episcopi, felicis simplicii faustini et beatricis, abdon et sennes. Augusti sancti stephani pape et martyris, Oswaldi regis, Sixti, felicissimi, Ciriaci sociorumque eius, tiburcii martyris; ypoliti sociorumque eius, Ruffi martyris, Felicis et Adaucti, Cuthburge virginis. ¶ Septembris: Sancti cuthberti; cipriani et iustine, cosme et damiani.
¶ Octobris: Marci Marcelli et apulei; Nichasii sociorumque eius, Kalixti pape, sanctarum undecim milia virginum, Sactorum crispini et crispiniani.
¶ Novembris: Quatuor cononatorum, bricii episcopi, octavarum sancti martini. ¶ Decembris: octavarum sancti andree. ¶ Sciendum est eciam quod totum annum dicitur invitatorium a duobus infra octavas a que sunt sine regimine chori quando de octava fit servicium.

43.1. De habitu clericorum in choro Sarum per totum annum.
Omnes clerici indifferenter nigris utuntur capis super superpelliceis per totum annum in choro et in capitulo nisi in illis dupplicibus festis que ex propria sua solempnitate processionem habent adiunctam ut in die natalis domini, epiphanie, purificacionis beate marie, dies pasche, dies ascenscionis domini, dies pentecostes, festum sancte trinitatis, festum de corpore christi, festum reliquiarum, assumpcionis et nativitatis beate marie; festum omnium sanctorum et dedicacionis ecclesie; et festum loci et in aliis eciam festis duplicibus que in dominicis fiunt diebus: tunc enim omnes clerici utuntur capis sericis ad processionem et ad missam usque ad Agnus dei et donec Pax per totum chorum data fuerit.
43.2. Item in vigilia pasche quando Gloria in excelsis inchoatur facta genufleccione clerici deponant capas nigras et in superpelliceis appareant. Et exinde per totam septimanam et eciam in octava die superpeliceis utantur. Similis quoque modus observetur in vigilia pentecostes et per totam septimanam. In omni quoque duplici festo [*crossed:* usque ad] a festo pasche usque ad festum Michaelis semper in

[15] MS: iulii.

superpelliceis appareant in choro et in capitulo ad omnes horas diei. Similiter fiat secundum usum modernum Sarum cotidie per octavas et in octavis assumpcionis et nativitatis beate marie et de dedicacionis ecclesie.
43.3. Ad matutinas vero per totum annum nigris utuntur capis. Simili quandocunque fiat servicium pro mortuis dum corpus ad ecclesiam deportatur et ad placebo et dirige et ad missam pro eo licet duplex festum fuerit. Et in omnibus processionibus causa necessitatis vel tribulacionis et in rogacionibus licet in festis duplicibus fiunt. Similiter eciam fiat in festo sancti marci evangeliste ad processionem que solet fieri ipso die de ieiunio. Rectores vero chori semper capis utantur sericis in choro quandocunque regendus est chorus quorum officium annexum est ne pueri inordinate se gerant in choro et ne chorum exeant sine licencia providentis. Generaliter enim debet observari quod tam rectores chori quam quilibet alius sub capa serica utatur superpelliceo.

44. De diversis coloribus indumentorum.
Die natalis domini die epiphanie pasche pentecostes. Ascencionis. Trinitatis. Reliquiarum. Assumpcionis. Dedicacionis. Omnium sanctorum. Rectores chori capis utuntur solempnioribus colorum mixtorum. Similiter ministri altaris dalmaticis et tunicis excepto quod in die epiphanie non refert cuius coloris fuerit dalmatica et tunica dummodo sit instellate. ¶ Item per tres dies immediate sequentes natalem domini et feriam secundam et tercie ebdomade pasche et pentecostes capis utuntur secundis solempnioribus. In die tamen sancti stephani et innocencium rubeis dalmaticis et tunicis et in octavis eodem et in festo sancti iohannis evangeliste in ebdomada natalis domini dalmaticis et tunicis albis et in octava eiusdem coloris dalmaticis et tunicis cum capis albis. Et in secundis feriis ebdomade pasche et pentecostes albis dalmaticis et tunicis utendum est. In festo autem circumcisionis purificacionis annunciacionis et a quarta feria ebdomade pasche et pentecostes per ebdomadam et per octavas et in octava ascensionis in omnibus dominicis et aliis festis paschalis temporis nisi in invencione sancte crucis tantum; et in nativitate sancti iohannis baptiste infra octavas et in octava assumpcionis et nativitatis beate marie et in commemoracione eiusdem et in utroque festo sancti michaelis et octavis dedicacionis; in festis quoque virginum et sancte marie magdalene rectores chori et ministri altaris utuntur candidis indumentis. Infra octavas epiphanie et in ipsis octavis et in utroque festo sancte crucis et in omnibus aliis apostolorum et evangelistarum et martyrum extra tempus pasche et in omnibus diebus dominicis extra tempus predictum quando de dominica agitur. Et in tractis cantandis rubeis utuntur capis dalmaticis et tunicis. In missis vero defunctorum quando ministri altaris dalmaticas et tunicas induuntur solum nigris utuntur. ¶ In vigilia pasche et pentecostes et genealogiis cantandis dalmaticas et tunicas induuntur ex transverso stragulatas. Feria quarta ebdomade pentecostes viribus[16] utuntur dalmaticis et tunicis.

45. De invitatoriis incipiendis.
In omni duplici festo per annum percantetur invitatorium ab hiis qui dicturi sunt Venite et postea repetatur a choro. In festis quando invitatorium a tribus dicitur et in omnibus aliis festis et dominicis et quando invitatorium a duobus dicitur ad gradum chori incipiatur et percantetur a choro. In omnibus vero aliis festis et feriis incipiatur invitatorium ab illo qui dicturus est Venite et percantetur a choro.

[16] The MS is corrupt.

46. De leccionibus legendis in capis sericis.
Hec sunt festa maiora dupplicia in quibus tres ultime lecciones in capis sericis legantur in pulpito et processio fiat in quacunque die contigerit. Primus dies natalis domini. epiphanie. purificacionis beate marie. primus dies pasche. Dies ascencionis domini. Primus dies pentecostes. Festum sancte trinitatis et corporis christi. festum reliquiarum. assumpcionis et nativitatis beate marie. dedicacio ecclesie et festum loci. ¶ In festo omnium sanctorum tres prime lecciones in capis sericis legantur.

47. In quibus dominicis ultimum responsorium a duobus ad matutinas cantabitur.
Hec sunt dominice in quibus ultimum responsorium ad matutinas a duobus cantabitur in superpelliceis ad gradum chori scilicet in dominicis ab octava pasche usque ad ascensionem domini quando de dominica agitur tantum. In dominica infra octavas ascencionis domini et infra dominica ebdomadam natalis domini et dominica infra octavas epiphanie assumpcionis et natalis beate marie et dedicacionis ecclesie.

48. In quibus festis ultimum responsorium ad matutinas a duobus cantabitur.
Hec sunt festa simplicia cum regimine chori in quibus ultimum responsorium ad matutinas a duobus dicitur in superpelliceis ad gradum chori scilicet sancti Silvestri pape et in omnibus festis cum regimine chori que contingunt infra octavas ascencionis domini et dedicacionis ecclesie.

49. De modo legendi collacionem in quadragesima.
In quadragesime quoque singulis feriis scribuntur clerici ad legendum collacionem. Ita quod fiat incepcio ab excellenciore ex parte chori et legatur in superiore gradu per iiii ebdomades deinceps in secunda forma ita tamen quod in quarta feria ante pascha in prima forma legatur. Similiter fiat in aliis festis duplicibus predicto tempore contingentibus.

50. In quibus festis et dominicis responsorium ad primas vesperas a duobus de superiore gradu cantabitur.
Hec sunt dominice per annum in quibus responsorium ad primas vesperas a duobus de superiore gradu cantabitur in capis sericis ad gradum chori scilicet dominica prima adventus domini et dominica in ramis palmarum et in festis sancti vincencii, sancti dionisii, et sancti clementis. In predictis eciam festis super psalmos ad primas vesperas in superiore gradu incipiatur. In omnibus vero aliis festis simplicibus et dominicis per annum dicitur responsorium ad primas vesperas si responsorium habeatur duobus de secunda forma loco et habitu predicto.

51.1. De modo exequendi officium in quinta sexta feria et sabbato ebdomade pasche et pentecostes.
Feria quinta sexta et sabbato ebdomade pasche et pentecostes ad matutinas antiphone super psalmos ante lecciones in superiore gradu incipiantur. Omnes lecciones a clericis de superiore gradu in superpelliceis legantur in pulpito. Omnia responsoria ad matutinas a duobus dicuntur, ita tamen quod primum et secundum responsorium a clericis de secunda forma et tercium a duobus de superiore gradu dicantur.
51.2. In laudibus antiphona in secunda forma incipiatur; omnes versiculi ad matutinas a duobus pueris in superpelliceis dicuntur. Benedicamus vero a duobus de secunda forma; secundum Benedicamus a duobus pueris.
51.3. ¶ Ad primam et ad alias horas omnia fiant sicut in dominicis.

51.4. ¶ Ad vesperas antiphona super psalmos in superiore gradu incipiatur. Cetera ut supra in laudibus. Ad completorium antiphona super psalmos in secunda forma incipiatur. Cetera ut supra.

52. ¶ In qua hora eat processio in letaniis dicendis[17].
Sciendum est quod quociens dicitur letania, scilicet Kyrieleyson ad processionem non procedat processio ante quam dicitur Sancta maria ora pro nobis vel Quesumus almum sed tunc semper.

53. Regula de termino quatuor temporum.
Terminus quatuor temporum ita se semper habeat, quod die mercurii proxima post festum sancte lucie virginis et post festum exaltacionis sancte crucis et post primam dominicam quadragesime et post diem pentecostes. Et si festum exaltacionis sancte crucis vel sancte Lucie virginis in quarta feria contigerint, tunc fiat ieiunium quatuor temporum in proxima ebdomada sequente.

54.1. De modo legendi lecciones de martilogio.
Nota quare non dicitur secundo kalendas et secundo nonas et secundo idus sicut dicatur tercio quarto quinto, sed dicitur pridie nonas pridie kalendas pridie idus, racio est quia hec diccio secundo dicitur a sequor sequeris unde secundum; si diceret secundo illa dies deberet sequi et esset sensus secundo kalendas id est die sequente kalendas, et sic de aliis; quia igitur non de sequente sed de precedente die fit mencio, ideo convenienter dicitur pridie et non secundo et est sensus pridie kalendas priore die ante kalendas id est die precedente kalendas: et similiter expone pridie nonas pridie idus.
54.2. ¶ Notandum quod quecunque festa sanctorum que in martilogio recitantur in kalendis nonis idibus annunciantur, debet ille qui legit dictos dies ablative ut dicat sic; kalendis maii luna prima; similiter nonis maii luna prima luna quarta, id est luna erit quarta in kalendis maii et similiter expone de nonis et idibus. Quando festa que recitantur in illis precedunt kalendas nonas et idus, tunc debent proferri in accusativo ut dicat undecimo kalendas maii; similiter expone de nonis et idibus. ¶ Dic lector nonas dic idus atque kalendas Cum preeunt festa que recitantur in eis. Set dicas nonis dic idibus atque kalendis Quando sanctorum festa coluntur in hiis.
54.3. ¶ Hoc modo legatur leccio de martilogio in anno bisextili in festo sancti mathie apostoli et in precedenti die. Notandum quod in anno bisextili hoc modo legatur leccio de martilogio in crastino cathedre sancti petri. Sexto kalendas marcii luna N invencio capitis precursoris domini tempore marciani principis quando ipse precursor duobus monachis primum eiusdem in capud urbi[18] celatum iaceret revelavit; in cesaria capadocie sancti sergii martyris, cuius gesta preclarissima habentur; et aliorum plurimorum sanctorum martyrum confessorum atque virginum. Et tunc in die tercia a cathedra sancti petri hoc modo legatur leccio de martilogio. Sexto kalendas marcii luna N nathale beati Mathie apostoli, qui post ascensionem domini ab apostolis sorte electus apud iudeam evangelium christi predicabat in hac siquidem die carne habitacionis argastulo solutus in celestis regie aulam letantibus angelis feliciter est susceptus; et aliorum plurimorum sanctorum martyrum confessorem atque virginum. Eodem modo finiantur omnes lecciones de martilogio per totum annum.

[17] Not treated as a rubricated heading in the MS.
[18] MS may be corrupt.

55. De cruce lignea quadragesimali.
Omnibus dominicis quadragesime excepta prima dominica deferatur una crux ante processionem lignea sine ymagine crucifixi. In omnibus vero aliis processionibus festivis in quadragesima contingentibus ut in annunciacione beate marie, causa devocionis vel veneracionis vel contra regem vel reginam vel episcopam vel ad hominem mortuum suscipiendum ordinetur processio per omnia more solito ut in alio tempore anni.

56. ¶ Quando amoveri debent sepulcrum et magnus cereus paschalis.[19]
Die veneris in ebdomada pasche ante missam amoveatur sepulchrum et in die veneris in crastino ascensionis domini ante missam amoveatur candelabrum cum cereo paschali.

57.1. Quando cooperiende sunt ymagines per ecclesiam; de velo quadragesime.
Feria secunda ebdomade quadragesime ad matutinas omnes ymagines et omnes cruces et reliquie et vas eciam continens eukaristiam sint cooperta usque post resurreccionem dominicam in die pasche nisi ymago beate virginis supra principale altare quando festum annunciacionis in quadragesima celebratur; et excepto similiter quod a processione dominice in ramis palmarum crux principalis in ecclesia et crux super principale altare illa dominica tantum permaneant discooperta.
57.2. Ab hac die usque ad quartam feriam ante pascha velum quoddam dependeat in presbiterio inter chorum et altare quod per totam quadragesimam in feriis quando de feria agitur, debet esse dimissum nisi dum evangelium vel passio legitur ad missam; tunc enim interim extollitur et elevatum dependet quousque a sacerdote dicatur Orate fratres.
57.3. Et si in crastino sequitur festum novem leccionum et in sabbato tunc de cetero eo die non dimittetur nec eciam ante proximas matutinas feriales. Tamen in die festo ad missam de ieiunio semper dimittetur velum ab inicio misse usque ad incepcionem evangelii et non ulterius eo die. Nunc eciam in ecclesia Sarum utitur ex novo quod in elevacione sacrum altaris velum semper extollitur et viso sacramento statim dimittetur; saluis tamen excepcionibus supradictis.
57.4. ¶ Quarta autem feria ante pascha, dum passio domini legitur, debet esse dimissum et ad prolacionem huius clausule Velum templi scissum est predictum velum in area presbiterii decidat.

58. De pulsacione campanarum ad completorium et ad nonam et ad collacionem per totum annum.
Omni die per annum pulsatur semel ad completorium secundum usum Sarum ecclesie, preterquam in die cene et in die parasceves et in omnibus festis duplicibus et in omnibus aliis festis et feriis et in dominicis simpliciter. Ita tamen quod in vigilia pasche tantum pulsatur ad completorium duobus signis duppliciter vel tripliciter. Item in omnibus [duplicibus] festis per annum pulsatur ad nonam in precedenti die duppliciter. In omnibus sabbatis vero pulsatur ad nonam simpliciter. Similiter fiat in vigilia sancti laurencii. Item cotidie per totam quadragesimam usque ad cenam domini post prandium, nisi in dominicis diebus tantum, pulsatur ad collacionem bis simpliciter et in festis duplicibus eo tempore contingentibus.

[19] Not treated as a rubricated heading in MS.

59.1. De accencione cerei paschalis.
In vigilia pasche dum diaconus cantet Exultet iam angelica accendatur cereus paschalis et sic ardeat continue usque post completorium in die pasche. Item ardebit per tres dies sequentes ad matutinas missas vesperas et completorium. Item diebus iovis et veneris ad matutinas vesperas missas sed non ad completorium. Item die sabbati et in dominica in[20] octava pasche sicut in predictis primis diebus. Item in festo annunciacionis beate marie si in tempore paschali evenerit et invencione sancte crucis sicut in predictis tribus diebus.
59.2. ¶ Item in vigilia ascensionis domini ad vesperas et ad completorium. Item in die ascensionis domini ad matutinas missam vesperas et completorium. ¶ Item in festis apostolorum philippi et iacobi et sancti marci evangeliste et in omnibus diebus dominicis ad missam tantum.

60. In quibus festis matutine dicantur hora vesperarum.
Hec sunt festa in quibus matutine dicantur hora vesperarum secundum usum Sarum ecclesie scilicet: festum sancte trinitatis, festum de corpore christi, nativitas sancti iohannis baptiste, apostolorum petri et pauli, translacionis sancti thome martyris, et in festo reliquiarum.

61. In quibus festis novem leccionum non legetur exposicio evangelii ad matutinas.
Hec sunt festa novem leccionum que non habent exposicionem evangelii ad matutinas secundum usum Sarum ecclesie scilicet: sancti nicholai episcopi, lucie virginis, thome apostoli, fabiani et sebastiani, agnetis virginis, vincencii martyris, agathe virginis, gregorii pape, cuthberti episcopi, benedicti abbatis, aldelmi episcopi, barnabe apostoli, albani martyris, iohannis et pauli, licet dominica fuerit, margarete virginis, invencio sancti stephani sociorumque eius, ypoliti sociorumque eius licet dominica fuerit, bartholomei apostoli, egidii abbatis nisi quando in secunda feria differtur propter inchoacionem historie, tunc enim legatur evangelium Nemo accendit, Exaltacio sancte crucis, edithe virginis, mauricii sociorumque eius, dionisii sociorumque eius, translacio sancti edwardi regis et confessoris, michaelis in monte tumba, martini episcopi, machuti episcopi, sancti hugonis, sancte cecilie virginis, sancti edmundi regis et martyris, et sancte katerine virginis.

62. De benediccionibus dicendis per totum annum.
Quociens[21] fiunt novem lecciones per totum annum, dicantur iste sex benedicciones ad matutinas preterquam in festis beate marie et omnium sanctorum. Dicantur eciam in festis trium leccionum sine exposicione evangelii sive chorus regitur sive non, et eciam in octavis et infra et in feriis paschalis temporis secundum ordinem nocturnorum. In primo nocturno: Benediccione perpetua. Deus dei filius. Spiritus sancti gracia. In secundo nocturno: Omnipotens dominus. Christus perpetue. Intus et exterius. In tercio nocturno: secundum marcum. Evangelicis. Matheum. Evangelica leccio. Lucam Per evangelica dicta. Johannem Fons evangelii. Quando exposicio evangelii non habetur tunc dicatur ad septimam leccionem ¶ Ista benediccio Creator omnium rerum. Ad octavam leccionem Semper dicatur ista benediccio nisi in festis beate marie et omnium sanctorum scilicet Divinum auxilium. Quando vero exposicio evangelii ad primam leccionem dicitur sit ista benediccio secunda scilicet Divinum auxilium. In festis sanctorum sit ista nona benediccio. Ad societatem civium. Et

[20] MS: et in
[21] Decorated, coloured initial suggests a major division in the text.

dicatur semper Rex angelorum quandocunque dicitur secundum Sarum ecclesie nisi in festis beate marie. Quando vero de aliquo sancto fiunt tres lecciones cum exposicione evangelii, tunc sit tercia benediccio. Ad societatem civium. Quandocunque fiunt novem lecciones de temporali per totum annum nisi a festo sancte trinitatis usque ad adventum domini sit ista nona benediccio: in unitate sancti spiritus. Dicetur etiam in festo de corpore christi et in octavis eiusdem et in exaltacione sancte crucis. ¶ Quando vero fiunt tres lecciones de temporali cum exposicione evangelii tunc sit ista tercia benediccio in unitate sancti spiritus. A festo sancte trinitatis usque ad adventum domini diebus dominicis quando de dominica agitur sit ista nona benediccio: in caritate perfecta. ¶ In omnibus feriis per annum extra tempus paschale et exposicio evangelii non habetur, dicantur iste tres benedicciones: Deus misereatur nostri et det nobis suam pacem. Virtus christi habitet in cordibus nostris. De celo missus doceat nos spiritus almus. ¶ In festo omnium sanctorum benedicciones. In primo nocturno: in caritate perfecta confirmet nos trinitas sancta. Per intercessionem sue matris. Ad societatem civium supernorum. ¶ In secundo nocturno: Patriarcharum merita nos ducant ad regna celestia. Apostolorum intercessio iungat angelorum consorcio. Martirum constancia nos ducat ad regna celestia. ¶ In tercio nocturno. Sancti evangelii leccio sit nobis salus et proteccio. Chorus sanctarum virginum intercede pro nobis ad dominum. Sanctorum meritis mereamur gaudia lucis. In festis et in commemoracionibus beate marie dicantur iste benedicciones. In primo nocturno: alma virgo virgumum. Christus marie filius; Sancta dei genitrix. ¶ In secundo nocturno: Sancte marie merita nos ducant ad regna celestia. Que peperit christum pro nobis postulat ipsum. Stella maria maris: succurre piisima nobis. ¶ In tercia nocturno: Per marie merita (sic) prosit nobis leccio evangelica. Divina solacia nobis impetret virgo maria. Ad societatem civium supernorum perducat nos regina celorum. ¶ Item alie benedicciones de eadem. In primo nocturno Pura pudica pia miseris miserere maria. Virgo parens natum fac nobis propiciatum. Nos precibus matris salvet sapiencia patris. ¶ In secundo nocturno: Virgo deo digna peccantibus esto benigna. Intercede pia pro nobis virgo maria. Que peperit florem det nobis floris odorem. ¶ In tercio nocturno. Conserva famulos virgo maria tuos. Sancte marie precibus benedicat nos pater et filius. Filius virginis marie det nobis gaudia vite.

63.1. [Ordo misse.]
Ad[22] missam dicendam executor officii cum suis ministris induat. Et si episcopus fuerit tres habeat diaconos et tres subdiaconos ad minus in omni festo novem leccionum et in dominicis, quando scilicet ipse exequatur officium divinum. In die vero pentecostes et in die cene septem habeat diaconos et septem subdiaconos et tres accolitos. In die parasceves unum solum habeat diaconum et unum solum subdiaconum. ¶ In aliis vero dupplicibus festis per totum annum quinque tantum habeat diaconos et quinque subdiaconos et acolitos. ¶ Et dum induit se sacerdos sacris vestibus dicat hunc ymnum Veni creator. V. Emitte spiritum tuum. Oratio. Deus cui omne cor patet. ¶ Deinde sequatur antiphona Introibo ad altare cum psalmo Judica me. Kyrieleyson. Christeleyson. Kyrieleyson. Pater noster.
63.2. ¶ Hiis finitis et officio misse inchoato cum post officium Gloria patri inchoatur, executor cum suis ministris presbiterium intret et ad altare ordinatim accedant: primo ceroferarii duo pariter incedentes, deinde turibularius post eum subdiaconus, exinde diaconus et post eum sacerdos, diacono et subdiacono casulis indutis, scilicet cotidie per adventum et a septuagesima usque ad cenam domini quando de temporali dicitur

[22] There is no rubricated heading, but a decorated, coloured initial marks the division in the text.

missa, nisi in vigilia et quatuor temporibus, manus tamen ad modum sacerdotis extra casulam non tenentibus; ceteris uero ministris, ut ceroferariis turibulario et accolito[23] in albis cum amictibus existentibus.
63.3. ¶ In aliis vero temporibus anni, quando de temporali dicitur missa, et in festis sanctorum tocius anni utuntur et in die parasceves: tunc enim sint in albis cum amictibus induti. Subdiaconus eciam semper defert textum: diaconus vero nullum nisi in dupplicibus; tunc enim uterque in cervicali pariter defert textum.
63.4. ¶ Ante gradum suppremum altaris sacerdos ipse confessionem dicat, diacono ei assistente a dextris, subdiacono vero a sinistris, hoc modo Et ne nos. Confitemini domino quoniam bonus. Quoniam in seculum. Confiteor deo. Misereatur vestri. Absolucionem ut supra in dominica prima adventus domini ad completorium dictum est.
63.5. Et sciendum est quisque sacerdos officium exequatur, semper episcopus si presens fuerit ad gradum altaris dicat Confiteor, Misereatur et Absolucionem. Deinde dicat sacerdos Deus tu conversus. Ostende nobis. Sacerdotes tui. Hic percuciat pectus suum dicens Ab occultis meis. Non nobis. Sancta dei genitrix. Letamini in domino. Domine deus virtutis. Domine exaudi. Dominus vobiscum. ¶ Has preces dicunt quidam non in ecclesia Sarum, sed statim post absolucionem dicunt Adiutorium nostrum. Deinde statim sacerdos deosculetur diaconum et post eum subdiaconum dicens Habete osculum pacis et dileccionis ut apti sitis sacrosancto altari ad perficiendum officia divina. Et hoc semper observetur per totum annum, nisi in missis pro defunctis et in tribus diebus ante pascha.
63.6. ¶ Hiis ita peractis ceroferarii candelabra cum cereis ad gradum altaris dimittant. Deinde accedat sacerdos ad altare et dicat in medio, tacita voce inclinatoque corpore iunctisque manibus Oremus. Aufer a nobis etc. Per christum dominum nostrum. Tunc erigat se et osculetur altare in medio et signet in facie, dicens In nomine patris et filii et spiritus sancti. Amen. Deinde ponat in turribulum et dicat diaconus prius sacerdoti Benedicite. Sacerdos dicat Ab ipso benedicatur in cuius honore cremabitur. Tunc diaconus ei thuribulum tradens deosculetur manum eius, et ipse sacerdos thurificet medium et utrumque cornu altaris: deinde ab ipso diacono ipse sacerdos thurificetur et postea textum ministerio subdiaconi sacerdos deosculetur.
63.7. ¶ Hiis itaque gestis in dextro cornu altaris cum diacono et subdiacono officium misse usque ad oracionem prosequatur, vel usque ad Gloria in excelsis quando dicitur. Quo facto et sui ministri in sedibus ad hoc paratis se recipiant et expectent usque ad Gloria in excelsis, quod in medio altaris semper incipiatur quandocunque dicitur. Post incepcionem Gloria in excelsis divertit se sacerdos ad dextrum cornu altaris et ministri cum eo prosequentes submissa voce Et in terra pax etc. Quod a toto choro cantatur et non alternatim diaconus a dextris subdiaconus a sinistris. ¶ Hiis itaque peractis factoque signaculo crucis in facie sua, vertat sacerdos ad populum, elevatisque aliquantulum brachiis iunctisque manibus dicat hoc modo =Dominus vobiscum et iterum se vertat ad altare et dicat =Oremus. Quocienscunque dicitur Dominus vobiscum ad missam, semper eodem tono similiter et Oremus, nisi in prefacionibus, et nisi in missa sponsalium cum fiat benediccio super sponsum et sponsam ante Pax domini. Tunc dicetur sic =Dominus vobiscum. Oremus. Et in consimilibus. Deinde dicatur oracio, ita videlicet determinando =Per omnia secula seculorum. Et si fuerint plures collecte dicende, iterum dicat sacerdos Oremus; et tunc omnes que sequuntur sub uno Per dominum et sub uno Oremus dicuntur. Ita tamen quod septenarium numerum excedere non debet secundum usum Sarum ecclesie.

[23] MS: accolitis

63.8. Et semper dum stat sacerdos ad officium misse post eum stet diaconus directe in proximo gradu, et subdiaconus similiter in secundo gradu: ita ut quociens sacerdos ad populum converta[tur], diaconus similiter convertatur. Subdiaconus vero interim genuflectendo de casula aptanda subministret. Et si episcopus celebraverit, omnes diaconi in gradu diaconorum consistant, principali diacono medium locum inter eos optinente. Simili modo in gradu subdiaconorum se habeant; ceteris autem diaconibus et subdiaconibus gestum principalis diaconi et subdiaconi imitantibus; excepto quod principalis diaconus sacerdoti ad populum convertenti solus subministret.
63.9. ¶ Sciendum est quod quicquid a sacerdote dicitur ante epistolam in dextro cornu altaris expleatur, preter incepcionem Gloria in excelsis. Similiter fiat post percepcionem sacramenti. Cetera omnia in medio altaris expleantur: nisi forte diaconus defuerit: tunc enim in sinistro cornu altaris legat evangelium. ¶ Si episcopus celebraverit, in loco Dominus vobiscum dicit Pax vobis: et hoc semper quando in pontificalibus celebrat, excepto solummodo in missis pro defunctis. ¶ Chorum vero ingredi licet usque ad primam collectam.
63.10. ¶ Post introitum vero misse unus ceroferariorum panem et vinum et aquam ad eukaristie ministracionem disponuntur deferat: reliquus ceroferarius pelvim cum aqua et manutergio.
63.11. Incepta vero ultima oracione ante epistolam, casula interim deposita retro magnum altare, subdiaconus per medium chori ad legendam epistolam accedat. Legatur eciam epistola in pulpito omni die dominica et quandocunque chorus regitur per totum annum, et in die cene et in vigilia pasche et pentecostes et in commemoracione omnium fidelium. In omnibus aliis festis et feriis et in vigiliis et quatuor temporibus extra ebdomadam pentecostes ad gradum chori legitur, tam in quadragesima quam extra et semper hoc modo.
=Leccio ysaie prophete: in diebus illis: locutus est dominus ad achaz dicens pete tibi signum a domino deo tuo in profundum inferni sive in excelsum supra=
Iterum in eodem: =Numquid parum vobis est molestos esse hominibus, qua molesti estis et deo meo=
Et semper hoc modo finiatur: =Butirum et mel comedet ut sciat reprobare malum et eligere bonum=
63.12. Interim vero veniant duo ceroferarii cum cereis obviam accolito ad hostium presbiterii, cum veneracione ipsum calicem ad locum predicte ministracionis deferat, offertorio et corporalibus ipsi calici superpositis. Est autem accolitus in alba et mantello serico ad hoc parato. Calice itaque in loco debito deposito, corporalia ipse accolitus super altare solempniter deponat, ipsumque altare in recessu osculando. Quo facto ceroferarii cum cereis candelabra ad gradum altaris dimittant.
63.13. Dum epistola legitur, duo pueri in superpelliceis, facta inclinacione ad altare ad gradum chori, in pulpitum per medium chorum ad gradale incipiendum et suum versum cantandum se preparent. Et sic incipiatur gradale et suus versus in pulpito a duobus pueris: canitur in superpelliceis omni die dominica per annum quando de dominica agitur et festum duplex non fuerit et in festis tam trium leccionum quam novem leccionum in quibus chorus regitur et eciam in die cene. In die vero animarum a tribus clericis de secunda forma ibidem dicitur, habitu non mutato. ¶ In festis autem duplicibus dicitur a tribus clericis de secunda forma in capis sericis, duobus scilicet ex parte chori, tercio de parte altera, loco predicto servato.
63.14. Lecta vero epistola, unus ceroferariorum cum aliquo puero de choro aquilam vel lectrinum in pulpito ad legendum evangelium preparent.
63.15. ¶ Dum vero gradale canitur duo de superiore gradu ad Alleluya cantandum capis sericis induant se in vestiario, et ad pulpitum per medium chori accedant. ¶

Quandocunque enim dicitur versus gradalis in pulpito a duobus pueris, tunc semper dicetur Alleluya ibidem a duobus de superiore gradu in capis sericis, nisi infra octavas cum regimine chori: tunc enim dicitur Alleluya a rectoribus chori, loco et habitu predictis servatis.
63.16. Dicto vero versu gradalis, pueri cantores reincipiant gradale et percantetur a choro ut supradictum est dominica prima adventus domini. Finito gradali cum suo versu, pueri cantores ad gradum altaris inclinati redeant. In natali quoque in festis sanctorum Stephani Johannis Innocencium pro voluntate tunc ministrancium cantatur gradale.
63.17. Dictis gradali et Alleluya sequencia vel tractu a sacerdote privatim cum suis ministris, subdiaconus panem et vinum cum calice post manuum ablucionem ad eukaristie ministracionem, loco ipsius administracionis preparet ministerio acoliti. ¶ Finito Alleluya, clerici cantores ad gradum chori inclinati redeant: deinde ad vestibulum ad capas sericas exuendas.
63.18. ¶ Dum Alleluya tractus vel sequencia canitur a choro, diaconus casula sua, quando utitur, humerum sinistrum modo stole succinctus, se preparet, et accedens abluens manus, corporalia in altare deferat, apponens panem patene, vinum et aquam in calicem infundens, benediccionem prius a sacerdote petitam hoc modo: Benedicite. Sacerdote respondente Dominus. Ab eo sit benedicta de cuius latere exivit sanguis et aqua. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Sacerdos interim sedeat in sua sede. Nulla die dominica per annum dicitur sequencia ad missam, quando de dominica agitur, nisi per adventum et in tempore pasche et in sexta die a nativitate domini. In missis sanctorum, quando chorus regitur, per totum annum excepta septuagesima usque ad pascha, dicitur sequencia, nisi in festis plurimorum confessorum et nisi in festo sancti michaelis in monte tumba. A septuagesima vero usque ad cenam domini in dominicis et in festis novem leccionum canitur tractus a quatuor clericis de superiore gradu in capis sericis rubeis ad gradum chori, nisi in festo purificacionis beate marie: ita quod omnes illi quatuor clerici simul primum versum incipiant, quem duo ex parte chori principali prosequantur, aliis duobus interim sedentibus in extrema parte prime forme et ita alternis vicibus singuli versus ab illis quatuor tocius tractus dicuntur, choro interim sedente: ita ut omnes simul illum terminent tractum. In dominica prima quadragesime et in dominica palmarum tractus a choro alternis vicibus hinc inde cantatur: ita vero quod ex parte chori principali incipiatur.
63.19. Et dum Alleluya sequencia vel tractus canitur, diaconus antequam accedat ad evangelium pronunciandum, thurificet medium altaris tantum. Nunquam enim thurificet lectrinum neque ad missam neque ad matutinas ante pronunciacionem evangelii. Deinde commonicione puerorum ministrancium[24] a choro ad ministeria sua redeuncium, accipiat textum humilians se ad sacerdotem stantem coram altare, versa facie ad meridiem ita dicens sine nota. Jube domine benedicere. Sacerdos respondeat[25] Dominus sit in corde et in ore tuo ad pronunciandum sanctum evangelium dei in nomine patris et filii et spiritus sancti et sic procedat diaconus per medium chori, ipsum textum super sinistram manum solempniter gestandum ad pulpitum accedat, cum ceroferario et thuribulario precedente, subdiacono iterum casula induto, quando utitur, librum evangelice leccionis deferente. Et si duplex festum fuerit crux precedat, que quasi a dextris erit legentis evangelium, facie crucifixi ad legentem conversa. ¶ Quandocunque enim epistola legatur in pulpito, ibidem legatur evangelium.

[24] MS: ministranciam
[25] MS: respondens

63.20. Et cum ad locum legendi pervenerit, textum ipsum [sub]diaconus accipiat et a sinistris ipsius diaconi quasi oppositus ipsum textum, dum evangelium legitur teneat ceroferariis diacono assistentibus, uno a dextris reliquo a sinistris ad eum conversis: thuribularius vero stet post diaconum ad eum conversus. Et semper legatur evangelium ad missam versus aquilonem, id est boriale. Et si episcopus exequatur officium omnes ministri in choro ad sequenciam dicendam veniant, quando sequencia dicitur, preter principalem diaconum subdiaconum et ibi moram faciant diaconi et subdiaconi in medio chori cum rectoribus chori donec principalis diaconus a pulpito post lectum evangelium per chorum redeat. Cum autem inceperit evangelium, post Dominus vobiscum, faciat signum crucis super librum, deinde in sua fronte et postea in pectore cum pollice. Hoc modo legantur omnia evangelia per totum annum, nisi in festis duplicibus tantum hoc modo.
=Sequencia sancti evangelii secundum lucam.=
Chorus respondeat Gloria tibi domine.
=In illo tempore: stetit iesus in medio discipulorum suorum et dixit, Pax vobis.=
Item in eodem:
=Quare turbati estis et cogitaciones ascendunt in corda vestra?
Hoc modo leguntur omnia evangelia in festis dupplicibus secundum usum Sarum ecclesie:
=Sequencia sancti evangelii secundum lucam. In illo tempore stetit Jesus in medio discipulorum suorum et dixit, Pax vobis. Quare turbati estis et cogitaciones ascendunt in corda vestra?=
Item in aliis evangeliis = Amen amen dico vobis.= Item in aliis evangeliis: =Martha martha sollicita es.= Et omnia evangelia tam in festis dupplicibus quam in simplicibus per totum annum fiant hoc modo:
=Beati qui audiunt verbum dei et custodiunt illud.=
63.21. Lecto evangelio, osculetur librum et accedens subdiaconus statim porrigat ei textum deosculandum a dextris suis. In redeundo eciam textum ipse diaconus ad altare ex directo pectore deferat. Si episcopus celebraverit, tunc post evangelium principalem diaconum comitentur ceteri diaconi et subdiaconi. Deinde principalis diaconus in ultimo ordine subdiaconorum, uno subdiacono incedente ei a dextris, altero a sinistris. Postea sequantur diaconi simili ordine dispositi; et hoc ipso modo et ordine ad introitum misse dominum episcopum procedant. Finite evangelio incipiat sacerdos:
=Credo in unum deum. Chorus respondet Patrem omnipotentem, factorem celi et terre visibilium omnium et invisibilium, et in unum dominum iesum christum, filium dei unigenitum, et ex patre natum ante omnia secula: deum de deo, lumen de lumine, deum verum de deo vero, genitum non factum consubstancialem patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines et propter nostra salutem descendit de celis: Et incarnatus est de spiritu sancto ex maria virgine et homo factus est. Crucifixus eciam pro nobis sub poncio pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tercia die secundum scripturas, et ascendit in celum, sedet ad dexteram patris, et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuous: cuius regni non erit finis. Et in spiritum sanctum dominum et vivificantem, qui ex patre filioque procedit, qui cum patre et filio simul adoratur et conglorificatur, qui locutus est per prophetas. Et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unam baptisma in remissionem peccatorum, et expecto resurrecionem mortuorum et vitam venturi seculi. Amen.=

63.22. ¶ Dum a toto choro non alternando canitur Credo in unum, accedat diaconus post lectum evangelium et offerat sacerdoti librum evangeliorum vel textum deosculandum in sinistris eius.
63.23. Deinde porrigat sacerdoti calicem cum patena et sacrificio et osculetur manum eius utraque vice: ipse vero accipiens ab eo calicem diligenter et ponat in loco debito super medium altaris, et inclinato parum elevet calicem utraque manu offerens domino sacrificium, et dicat cum devocione hanc oracionem ¶ Suscipe sancta trinitas hanc oblacionem etc: qua dicta reponat calicem, et cooperiat cum corporalibus, ponatque panem super corporalia decenter ante calicem vinum et aquam continentem, et osculetur patenam et reponat eam a dextris super altare sub corporalibus parum cooperiendo.
63.24. Hoc peracto accipiat thuribulum a diacono, et thurificet sacrificium videlicet ter signum faciens et ter in circuitu calicis, et ex utraque parte calicis et sacrificii. Deinde locum inter se et altare disponat. Et dum thurificet dicat ¶ Dirigatur domine ad te oracio mea sicut incensum. ¶ Postea thurificetur ipse sacerdos ab ipso diacono et subdiaconus deferat ei textum deosculandum. Deinde acolitus thurificet chorum, incipiens a rectoribus chori: deinde superiorem gradum ex parte decani, incipiens ab ipso decano vel a proximiori stallo, eo absente; postea superiorem gradum ex parte cantoris eodem ordine: exinde secundas formas et primas simili ordine. Ita quod ipse puer singulos clericos incensando inclinet subsequente eo subdiacono cum textu ab omnibus deosculandum. ¶ Si episcopus celebraverit et duplex festum fuerit, duo veniunt cum thuribulo duo diaconi cum duobus textibus vel reliquiis. Si autem episcopus non celebraverit et duplex festum fuerit, textum deferatur ab acolito ex parte cantoris: primo autem thurificandus est cantor qui stat in medio chori cum ceteris rectoribus chori, ut tenetur in festis maioribus dupplicibus tantum. Deinde principales rectores chori ex utraque parte sui: exinde duo rectores secundarii: postea chorus more solito, eodem quoque ordine sequuntur textus. Si presens fuerit episcopus et non exequatur officium, diaconus ab eo benediccionem accipiat ad pronunciandum evangelium et post lectum evangelium per episcopum transeundo eum primum incensabit et postea subdiaconus textum ei apertum deosculandum porrigat. ¶ Post Credo in unum dicat sacerdos Dominus vobiscum et Oremus et offerendam. ¶ Quando vero non dicitur Credo dicat sacerdos Dominus vobiscum et Oremus tunc immediate. Post Oremus et offerendam, accedat diaconus et offerat calicem sacerdoti cum patena; et cetera supradicto modo expleantur, et thurificet sacrificium more solito, sed chorus non thurificetur: ¶ nunquam enim thurificetur chorus post euangelium ad missam, nisi quando dicitur Credo in unum sed tunc semper.
63.25. ¶ Hiis ita peractis eat sacerdos ad dextrum cornu altaris, et abluat manus ministerio subdiaconi et aliorum ministrorum ita dicens Munda me domine ab omni inquinamento etc, diacono interim ipsum altare in sinistro cornu thurificante, et reliquias more solito in circuitu. ¶ Ablutis manibus sacerdotis, revertat se ad altare ad divinum officium exequendum; et diaconus et subdiaconus suis gradibus ordinate supradicto modo se teneant.
63.26. ¶ Deinde sacerdos stans ante altare inclinatoque capite et corpore iunctisque manibus, dicat In spiritu humilitatis etc, et erigens se deosculetur altare a dextris sacrificii, et dans benediccionem ultra sacrificium, postea signet se dicens In nomine patris et filii et spiritus sancti Amen. Deinde vertat se ad populum, et tacita voce dicat ¶ Orate fratres et sorores etc. Responsio clerici privatim Sancti spiritus gratia illuminet cor meum et labia mea et accipiat dominus digne hoc sacrificium laudis de manibus pro peccatis et offensionibus meis. In missis vero pro defunctis post

ablucionem manuum sacerdotis, statim incipiat idem sacerdos, iunctis manibus, in medio altaris ad altare conversus, ita dicens
=Hostias et preces tibi domine offerimus=
Chorus cantando respondet
=Tu suscipe pro animabus etc.[26]=
Et iterum dicit sacerdos In spiritu humilitatis. Deinde stans dicat conversus ad populum tacita voce, Orate fratres et sorores pro fidelibus defunctis. Responsio chori cantando, Requiem eternam etc. Quam olim. etc ¶ Notandum quod in omnibus missis pro corpore presenti et in anniversariis cuiuscunque fuerit et trigintalibus dicitur Hostias et preces cum versu Requiem eternam et cum Quam olim. ¶ In omnibus vero aliis missis pro defunctis non dicitur, nec in die animarum. Et reversus ad altare sacerdos dicat secretas oraciones iuxta numerum et ordinem antedictarum ante epistolam ita incipiens Oremus.
63.27. Quibus finitis dicat aperta voce Per omnia secula seculorum, manibus non levatis donec dicat ¶ Sursum corda. Et tunc accipiat subdiaconus offertorium et patenam a manu diaconi, ipsam patenam tenendum quousque Pater noster dicitur acolito offertorio coopertam committat in gradu post subdiaconum iterum constituto; quod eciam observetur in omni missa ad autenticum altare celebrandum per totum annum, nisi tantum in missis pro defunctis: tamen in die animarum observabitur.
63.28. ¶ Sciendum est quod pueri ministrantes, dum secretum misse tractatur, in choro moram faciant, exteriorem locum prime forme tenentes, quousque sacerdos, cancellatis manibus, ad altare se inclinet: tunc enim ad altare accedant ad ministrandum diacono et subdiacono in manuum ablucione. ¶ Hoc modo incipiantur omnes prefaciones ad missam per totum annum tam in feriis quam in festis.
=Per omnia secula seculorum amen. Dominus vobiscum. Et cum spiritu tuo. Sursum corda. Habemus ad dominum. Gracias agamus domino deo nostro. Dignum et iustum est.=
Hec prefacio cotidie dicitur per totum annum nisi in festis et in octavis quando propria habentur. Ita tamen quod omnes prefaciones tocius anni sub hoc tono dicuntur, sive propria habeantur sive non, tam in feriis quam in festis secundum usum Sarum.
=Vere dignum et iustum est equum et salutare nos tibi semper et ubique gracias agere, Domine sancte pater omnipotens eterne deus per Christum dominum nostrum. Per quem maiestatem tuam laudant angeli, adorant dominaciones, tremunt potestates. Celi celorumque virtutes ac beata seraphin socia exultacione concelebrant; cum quibus et nostras voces ut admitti iubeas deprecamur, supplici confessione dicentes=
¶ Et cum dicat sacerdos Sanctus Sanctus Sanctus erigat se parumper brachia sua et iungat manus suas usque ad hoc verbum In nomine domini: tunc signet se in facie sua, et sic fiat in omnibus prefacionibus. Deinde statim iunctis manibus et oculis elevatis, incipiat Te igitur, corpore inclinato donec dicat ac petimus: tunc erigens osculetur altare a dextris sacrificii, dicens ut accepta &c. Factis signaculis, elevet manus ita dicens, In primis que tibi offerimus etc una cum famulo tuo papa nostro N et antistite nostro N id est pro proprio episcopo tantum et non pro archiepiscopo; et rege nostro N: et dicuntur nominatim. Sequatur Memento domine famulorum famularumque tuarum. Hic oret cogitando pro vivis; N + N et omnium circumastancium &c.Sequatur Communicantes &c.Per eundem christum dominum nostrum. Hic respiciat sacerdos hostiam cum magna veneracione dicens, Hanc igitur oblacionem etc, Per Christum dominum nostrum. Hic iterum respiciat hostiam dicens Quam oblacionem. hic erigat sacerdos manus et coniungat, et postea tergat digitos et elevet hostiam dicens Qui

[26] Literally &c.

pridie quam pateretur &c. Hic inclinet se, et postea elevet paululum dicens Gracias agens bene+dixit fregit: hic tanget hostiam dicens Dedit discipulis suis dicens Accipite et manducate ex hoc omnes: hoc est enim corpus meum: et debent ista verba proferri cum uno spiritu et sub una prolacione, nulla pausacione interposita: post hec verba inclinet se sacerdos ad hostiam et postea elevet eam supra frontem, ut possit a populo videri et reverenter reponat illud super corporalia ante calicem in modum crucis per eandem facte. Et teneat inter manus suas, non disiungendo pollicem ab indice, nisi dum facit benedicciones tantum, ita dicens Simili modo postquam &c. Hic inclinet se sacerdos dicens gracias agens, bene+dixit dedit discipulis suis dicens Accipite et bibite ex eo omnes. Hic elevet parumper calicem dicens, Hic est enim calix etc: Hic reponat calicem et fricet digitos suos ultra calicem propter micas, et cooperiat calicem et elevet brachia in modum crucis, iunctis digitis usque ad hec verba de tuis donis ac datis, ita dicens Unde et memores domine etc supra que propicio &c.Hic sacerdos, corpore inclinato et cancellatis manibus, dicat Supplices te rogamus usque ex hac altaris participacione; et tunc erigat se deosculans altare a dextris sacrificii: et fiat signum crucis supra hostiam et in facie sua, cum dicit omni benediccione celesti. Ita dicens Supplices te rogamus &c.hic benedicat semetipsum in facie dicens omni benediccione celesti et gracia repleamur per eundem christum dominum nostrum Amen. Memento domine famulorum famularumque tuarum: hic oret cogitando pro mortuis: N et N qui nos precesserunt etc per christum dominum nostrum. Amen. Hic percuciat pectus suum semel dicendo Nobis quoque peccatoribus etc per christum dominum nostrum. Sequentia Per quem hec omnia bona creas: hic sacerdos ter signet calicem dicens sanct+ificas vivi+ficas bene+dicis et prestas nobis.
63.29. Hic sacerdos discooperiat calicem, et faciet signaculum crucis cum hostia quinquies, primo ultra calicem ex utraque parte: secundo calici equale: tercio infra calicem: quarto sicut primo: quinto ante calicem. Interim vero diaconus a dextris sacerdotis assistat, manibus prius lotis, eique in corporalibus sustinendo subministret, et in recessu deosculans humerum eius dextrum, sacerdote sic dicente Per ipsum+ et cum ipso+ et in ipso+ est tibi deo patri omnipotenti+ in unitate spiritus sancti+ omnis honor et gloria. Hic cooperiat sacerdos calicem et teneat manus suas supra altare usque dicitur Pater noster, ita dicens:
=Per omnia secula seculorum. Chorus Amen. Oremus. Preceptis salutaribus moniti et divina institucione formati audemus dicere.
63.30. Hic accipiat diaconus patenam de manu subdiaconi, eamque a dextris sacerdotis extento brachio in alto usque ad Da propicius discoopertam tenens, sacerdote sic dicente, =Pater noster, hic elevet manus suas dicens =qui es in celis sanctificetur nomen tuum Adveniat regnum tuum fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Panem nostrum cotidianum da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra. Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in temptacionem. Chorus respondeat Sed libera nos a malo.
¶ Deinde dicat sacerdos Amen. Libera nos. Hic committat diaconus patenam sacerdoti deosculans manum eius, et sacerdos deosculetur patenam, et postea ponat ad sinistrum oculum, deinde ad dexterum: postea faciet crucem cum patena ultra capud suum et tunc reponat eam in locum suum ita dicens Da propicius pacem &c.Hic discooperiat calicem et sumat corpus domini cum inclinacione transponens in concavitate calicis retinendo tres partes inter pollices et indices, et frangat in tres partes dum dicitur Per eundem dominum nostrum Jesum christum filium tuum. Secunda fractio, qui tecum vivit et regnat in unitate spiritus sancti deus. Hic teneat duas fracturas in sinistra manu et tercia[m] fractura[m] in dextera manu in summitate calicis, dicens aperta voce, Per omnia secula seculorum.

63.31. Deinde si episcopus celebraverit diaconus ad populum conversus baculum episcopi in dextera manu tenens, curvatura baculi ad se conversa, dicat sic =Humiliate vos ad benediccionem. Chorus respondeat =Deo gracias. Deinde episcopus eukaristia super patenam posita mitram sumens et baculum super populum faciat benediccionem. Peracta benediccione statim dicat episcopus more solito =Et pax dei sit semper vobiscum; chorus respondeat =Et cum spiritu tuo. Quando vero non celebrat tunc statim post Per omnia secula seculorum sequatur Pax domini sit semper vobiscum. Chorus Et cum spiritu tuo, ut supra.

63.32. Ad Agnus dei dicendum, accedant diaconus et subdiaconus ad sacerdotem uterque a dextris, diaconus propior subdiaconus remocior, et dicant privatim Agnus dei qui tollis peccata mundi miserere nobis. ii Agnus dei qui tollis peccata mundi dona nobis pacem. ¶ In missis pro defunctis dicitur sic: Agnus dei qui tollis peccata mundi dona eis requiem cum hac addicione in fine sempiternam. Hic cruce signando deponat dictam terciam partem hostie in sanguine sic dicendo Hec sacrosancta commixtio corporis etc per eundem christum dominum nostrum Amen. Antequam pax detur, dicat sacerdos Domine sancte pater eterne deus da mihi hoc sacrificium &c. Qui vivis et regnas deus.

63.33. Hic deosculetur sacerdos corporalia in dextera parte et in summitate calicis, et postea diaconum, dicens Pax tibi et ecclesie R. Et cum spiritu tuo. Diaconus a dextris sacerdotis pacem recipiat et subdiacono porrigat. Deinde ipse diaconus ad gradum chori rectorem ex parte decani, dehinc alium ex parte cantoris osculetur. Qui duo pacem choro portent uterque sue parti incipientes a maioribus, scilicet a decano cantore vel ab hiis qui stallis eorum stant proximiores. Deinde a cancellario et thesaurario vel ab hiis qui stallis eorum sunt proximiores. Deinde ab extremis secunde forme et postea ab extremis prime forme, qui pacem aliis earundem formarum percipient. In festis dupplicibus primo deosculetur diaconus subdiaconum deinde duos secundarios rectores ad gradum chori; qui primo pacem deferant cantori si regimini chori interfuerit et eis duobus collateralibus rectoribus principalibus. Postea ipsis principalibus rectoribus pacem ipsam ex parte decani et cantoris deferentibus ad gradum superiorem et inferiorem, secundariis vero deferentibus ex parte cancellarii et thesaurarii ad gradum superiorem et inferiorem et eciam ad ipsos pueros. ¶ Si episcopus celebraverit, principalis diaconus deosculetur principalem subdiaconum a quo ceteri diaconi pacem sumant. Deinde duos secundarios rectores et si fuerint duo tantum rectores eos deosculetur etc ut supra. Si presens fuerit et non celebraverit, pacem statim post deosculatum subdiaconum ipsi episcopo diaconus pacem porriget etc sicut prius. Quando chorus non regitur, duo extremi de secunda forma ad gradum chori a diacono pacem sumant et ab eisdem chorus ut superius apportetur.

63.34. ¶ Post pacem datam dicat sacerdos oraciones sequentes privatim antequam communicet, tenendo hostiam duabus manibus ita dicens, Deus pater fons et origo. Hic inclinet se ad hostiam ita dicens: Te adoro, te glorifico, te tota cordis etc per eundem christum dominum nostrum Amen. Alia oracio. Domine Jesu christe fili dei vivi, qui ex voluntate patris etc. Salvator mundi, qui cum deo patre et eodem spiritu sancto vivis et regnas deus per omnia secula seculorum Amen. Sequatur Corporis et sanguinis tui etc. Ad corpus dicat cum inclinacione antequam percipiat. Ave in eternum sanctissima caro christi mihi ante omnia et super omnia summa dulcedo. Corpus domini nostri Jesu Christi sit mihi peccatori via et vita Amen: in nomine patris et filii et spiritus sancti Amen. Hic sumat corpus, cruce facta de eo corpore ante os recipientis. Deinde ad sanguinem cum magna devocione dicens, Ave in eternum celestis potus mihi ante omnia et super omnia summa dulcedo: corpus et sanguis domini nostri Jesu Christi prosit mihi peccatori ad remedium sempiternum in vitam

eternam: in nomine patris et filii et spiritus sancti Amen. Hic sumat sanguinem; quo sumpto eat sacerdos ad dextrum cornu altaris cum calice inter manus, adhuc digitis coniunctis, sicut prius, et accedat subdiaconus et effundat in calicem vinum et aquam et resincerat sacerdos manus suas ne alique reliquie corporis et sanguinis remaneant in digitis vel in calice. ¶ Cum vero aliquis debet bis celebrare in uno die, tunc non debet accipere ablucionem ullam sed ponere in sacrario aut in vase mundo usque ad finem alterius misse, et tunc sumatur utraque ablucio: Post primam effusionem sequitur ista oracio. Quod ore sumpsimus etc. Hic lavet digitos suos in concavitate calicis cum vino infuso a subdiacono: quo hausto sequitur ista oracio. Hec nos domine communio etc.Hic infundat subdiaconus aquam in calicem, qua hausta eat sacerdos in medio altaris et inclinet se et dicat cum devocione hanc oracionem. Gracias tibi ago domine sancte pater etc: et cum hac oracione eat sacerdos ad dextrum cornu altaris et abluat manus. Diaconus interim corporalia complicet ad dextrum cornu altaris. Subdiaconus librum portet. Et accepto diaconus calice iacente super patenam, et redeunte sacerdote ad dextrum cornu altaris, si aliquid infusionis remaneat ori sacerdotis porrigat resumendum. Post percepcionem sacramenti, sacerdote ad manus abluendum veniente, diaconus corporalia complicet et in loculo reponat. Postea vero ipsa corporalia calici cum offertorio superponat et ipsum quoque calicem dum postcommunio dicitur ipsi acolito committat: qui dum Per omnia secula seculorum dicitur post oracionem ea solempnitate qua eum apportavit reportet. Ablutis manibus sacerdotis revertat se ad dextrum cornu altaris et dicat una cum ministris communionem. Deinde facto signaculo crucis in facie vertat se ad populum sacerdos, elevatisque aliquantulum brachiis et iunctis manibus dicat Dominus vobiscum et iterum vertat se ad altare dicens Oremus. Deinde dicat postcommuniones iuxta numerum et ordinem antedictarum oracionum ante epistolam.

63.35. ¶ Finita ultima postcommunione factoque signaculo crucis in sua fronte, iterum se vertat sacerdos ad populum et dicat Dominus vobiscum. Deinde dicat diaconus casula sua reindutus, quando utitur, Benedicamus domino. Alio tempore dicitur Ite missa est. ¶ Quocienscunque enim dicitur Ite missa est, semper dicitur ad populum convertendo: et cum dicere debeat Benedicamus domino vel Requiescant in pace convertendo ad altare dicitur. Et notandum quod in ea parte altaris qua missa incipiatur in eadem finiatur. ¶ Hiis finitis, sacerdos corpore inclinato iunctis manibus tacita voce coram altari in medio dicat hanc oracionem: Placeat tibi sancta trinitas. Qua finita erigat se sacerdos signans se in facie sua dicens, in nomine patris et filii et spiritus sancti Amen. Et sic inclinacione facta eo ordine quo prius accesserunt ad altare in principio misse sic induti cum ceroferariis et ceteris ministris redeant in fine: et statim post Deo gracias in choro incipiatur hora nona quando post missam dicitur. Sacerdos vero in redeundo dicat evangelium In principio erat Verbum. ¶ Cum vero exuerit sacerdos casulam et alia vestimenta sacerdotalia, dicat psalmos subscriptos sub uno Gloria patri cum antiphona Trium puerorum. Ps. Benedicite sacerdotes etc usque ad finem. Ps. Laudate dominum in sanctis eius: totus psalmus dicitur. Nunc dimittis. Deinde tota dicitur antiphona. Trium puerorum cantemus ymnum quem cantabant in camino ignis benedicentes dominum. Kirieleyson Christeleyson Kirieleyson Pater noster. Et ne nos. Sed libera nos. Benedicamus patrem et filium. Laudemus et superexaltemus. Benedictus es domine in firmamento celi. Et laudabilis. Benedicat et custodiat nos omnipotens et misericors deus Amen. Non intres in iudicium. Quia non iustificabitur. Domine deus virtutum. Et ostende. Domine exaudi. Et clamor. Dominus vobiscum. Et cum spiritu. Oremus. Deus qui tribus pueris. Or. Ure igne. Or. Acciones nostras et finiantur sub ista determinacione Per christum.

63.36. Predictus modus et ordo servetur servicii in omnibus feriis et festis et in octavis et infra quando chorus non regitur, quibusdam tamen exceptis; quod in hiis predictis feriis et festis et octavis intrat sacerdos cum suis ministris ad officium exequendum et in inicio ipsius officii misse.
63.37. Preterea gradale ab uno solo puero ceroferario in alba debet dici, et hoc a parte chori et ante gradum chori. ¶ In festis vero quando invitatorium a duobus cantatur et in octavis et infra sine regimine chori, dicitur gradale a duobus pueris in superpelliceis ad gradum chori. Alleluya vero tunc a duobus clericis de secunda forma dicitur, loco et habitu predictis servatis. In festis tamen quo Alleluya Laudate pueri dominum dicitur, idem Alleluya semper a duobus pueris in superpelliceis cantatur ad gradum chori. Similiter fiat in omnibus feriis a paschalis temporis scilicet quod primum Alleluya duobus cantatur pueris: similiter et secundum Alleluya loco et habitu predicto servatis et eciam in sabbato in ebdomada pasche. ¶ In ceteris vero festis et feriis per totum annum extra septuagesimam usque ad pascha ab uno solo puero ceroferario ex parte chori altera secundum cantatur Alleluya ad gradum in superpelliceo. Preterea nulla feria per annum ad missam dicitur Gloria in excelsis nec Ite missa est quando de feria dicitur missa vel de dominica per ebdomadam, nec eciam in vigiliis sanctorum vel de temporali nisi tantum in vigilia pasche et pentecostes.
63.38. Preterea in vigilia natalis domini, dum oracio ante epistolam dicitur, veniat accolitus ad gradum chori et ibi leccionem ante epistolam legat et terminet sub hoc tono: Similiter et omnes lecciones que ad missam per totum annum dicuntur.
=Lectio ysaie prophete. Hec dicit dominus. Propter syon non tacebo et propter ierusalem non quiescam, donec egredietur ut splendor iustus eius et salvator eius ut lampas accendatur. = Et sic finitur = in sempiternum.
Qua lecta, epistola ibidem absque intervallo legatur.
63.39. Preterea feria quarta quatuor temporum accolitus simili quoque modo leccionem ante epistolam legat, sed sine Dominus vobiscum precedat oracio, et cum cantus intervallo[27] epistola sequatur. Simili modo in sabbatis quatuor temporum primam leccionem legat accolitus: ¶ deinde sequentes lecciones in secunda forma discurrant pro disposicione magistri scholarum in superpelliceis, ita quod ultima sacerdote de superiore gradu legatur: cantus vero post singulas lecciones singuli pueri secundum disposicionem cantoris in superpelliceis cantent.
63.40. Post ultimam tamen leccionem cantent duo de secunda forma in superpelliceis: et hec omnia ad gradum chori fiant. Post epistolam vero duo clerici de secunda forma in capis nigris ad gradum chori totum et integrum tractum simul cantent, choro vero interim sedente. ¶ Preterea in quarta et sexta feria et sabbato quatuor temporum ebdomade pentecostes diaconus et subdiaconus utuntur dalmaticis et tunicis; et Gloria in excelsis Sequencia et Credo in unum et Ite missa est dicantur in missa. ¶ Preterea in sabbato ebdomade pentecostes post singulas lecciones duo pueri cantent Alleluya sine repeticione. Post ultimam leccionem duo clerici de secunda forma in superpelliceis cantent Alleluya, Benedictus es domine. Epistola vero et evangelium in pulpito legantur et ibidem cantetur Alleluya, Laudate pueri a duobus de superiore gradu in capis sericis. ¶ Preterea a septuagesima usque ad pascha non dicitur Alleluya ad missam sed per totam quadragesimam omni secunda quarta et sexta feria dicitur tractus in choro alternando sicut in dominica prima quadragesime. ¶ In ceteris feriis a septuagesima usque ad cenam domini et in vigiliis tocius anni exceptis dominicis et excepto tempore pasche, dicitur gradale cum suo versu tantum.

[27] MS: cum cantus sine intervallo

63.41. Preterea evangelium non in pulpito in aquila sed in presbiterio iuxta inferiorem gradum altaris super lectrinum ad hoc paratum versus aquilonem converso diacono legatur: quod unus ceroferariorum post lectam epistolam in debito loco disponet et ornet. ¶ Dum legatur evangelium subdiaconus textum teneat in faciem legentis, ceroferariis diacono assistentibus, uno a dextris, reliquo a sinistris: puer vero turribularius stet iuxta gradum predictum post diaconum ex altera parte presbiterii ad eum conversus. ¶ Post lectum evangelium sacerdos textum ministerio diaconi deosculetur, sed tunc non thurificetur chorus. ¶ Nunquam enim thurificetur chorus post evangelium ad missam nisi quando dicitur Credo in unum, sed tunc semper. Tamen sacrificium cotidie thurificetur.
63.42 ¶ Notandum est quod a Domine ne in ira usque ad cenam domini et a Deus omnium usque ad vigiliam natalis domini dicuntur iste preces sequentes ad missam cotidie in feriis et festis trium leccionum et in octavis et infra quando chorus non regitur: et dicantur inter Per omnia secula seculorum post Pater noster et Pax domini; sacerdote dicente sic Per omnia secula seculorum, choro respondente Amen, statim dicat chorus per se preces in prostracione ex parte chori hoc modo: Ps. Deus venerunt. Totus psalmus dicitur cum Gloria patri. Alius Ps. Deus misereatur et alius Ps. Domine in virtute similiter dicuntur cum Gloria patri. Deinde dicatur antiphona Tua est potencia tuum regnum domine tu es super omnes gentes; da pacem domine in diebus nostris. Kirieleyson Christeleyson. Kirieleyson. Pater noster. Et hec omnia sine nota dicuntur tam a clericis in choro quam a sacerdote cum suis ministris. Deinde dicat sacerdos cum nota Et ne nos. Sed libera. Exurgat deus. Et fugiant. Non nobis domine. Sed nomini tuo da gloriam. Oremus pro afflictis et captivis. Libera deus israel ex omnibus tribulacionibus eorum. Mitte eis domine. Et de syon. Esto eis domine. A facie inimici. Domine salvum fac. Et exaudi nos. Domine exaudi. Et clamor. Dominus vobiscum. Oremus. Deus qui admirabili providencia cunctis disponis te supplices exoramus ut terram que unigenitus filius.[28]

64. Gracie dicende diversis temporibus anni secundum antiquum usum ecclesie et episcoporum Sarum.
In vigilia pasche ante prandium. Benedicite. Dominus. Edent pauperes etc. Gloria patri. Sicut erat. Kyrieleyson Christeleyson Kyrieleyson. Pater noster. Et ne nos. Oremus. Benedic domine. Jube domine benedicere. Cibo spirituali. Leccio. Si consurrexistis cum christo que sursum sunt querite ubi christus est in dextra dei sedens.
Post prandium. Deus pacis etc. Memoriam fecit etc. Gloria patri. Agimus tibi gracias etc. Ps Laudate dominum omnes gentes. Quoniam confirmata. Gloria patri. Sicut erat. V. In resurreccione tua christe. R. Celi etc. Dominus vobiscum. Oremus. Spiritum in nobis. Per dominum nostrum iesum christum filium tuum qui tecum vivit et regnat in unitate eiusdem spiritus sancti deus. Dominus vobiscum. Et cum. Benedicamus domino. Dicatur Ps. De profundis clamavi.
In die pasche. Benedicite. Dominus. Hec dies etc. Gloria patri. Sicut erat. Kyrieleyson Christeleyson Kyrieleyson. Pater noster. Et ne nos. Oremus. Benedic domine. Jube domine. Mense celestis. Expurgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio sicut estas azimi etenim pascha nostrum immolatus est christus itaque epulemur in domino et non ulterius.

[28] The prayers etc and Kyriale which follow here in the MS (fos. 189v-193r) were not transcribed by Frere, and are not included here either. However, the Graces which begin in the second column of fo. 193r are included, as they were by Frere.

Post prandium. Qui dat escam omni carni. Confitemini domino celi. Tu autem domine miserere nostri. Deo gracias. Ps. Laudate dominum omnes gentes. V. In resurreccione tua Christe. Dominus vobiscum. Oremus. Spiritum in nobis domine. Dominus vobiscum. Benedicamus domino. sine Ps. De profundis. Sed statim post Benedicamus domino sit dicendo Anime omnium fidelium defunctorum per misericordiam dei in pace requiescant. Benedicite. Dominus det nobis suam pacem et requiem sempiternam. ¶ Eodem modo dicuntur per totam ebdomadam et hec leccio scilicet Expurgate omnibus dominicis diebus usque ad ascensionem domini.
Post cenam. Benedicite. Dominus. Cenam sanctificet qui nobis omnia prebet. In nomine patris. Hec dies etc. V. In resurreccione tua christe. Dominus vobiscum. Oremus. Spiritum in nobis. Benedicamus domino. Non dicitur Ps De profundis post cenam secundum usum Sarum ecclesie sed statim post Benedicamus sic dicendo: Anime omnium fidelium defunctorum per misericordiam dei in pace requiescant. Benedictus deus in donis suis. Et sanctus in omnibus operibus suis. Adiutorium nostrum in nomine Domini. Qui fecit. Sit nomen domini. Ex hoc nunc. Non dicitur Oremus sed sic Retribuere dignare ut supra. ¶ In die veneris et in vigiliis et in quatuor temporibus et quocienscunque ieiunium est preceptum dicuntur ante prandium. Edent pauperes cum leccione. Gracia domini nostri usque ad hec verba omnibus nobis tantum. Et post prandium Deus pacis. Memoriam fecit et cetera more solito. ¶ Notandum quod ante hanc oracionem Retribuere dignare[29] nunquam dicitur Oremus quecunque benedicciones dicantur. ¶ Quodcunque duplex festum die veneris contigerit extra quadragesimam et ebdomadam natalis domini dicantur hee predicte benedicciones de ieiunio scilicet Edent pauperes et cetera more solito. Hoc eodem modo dicantur per totam quadragesimam exceptis diebus dominicis et in feriis et in festis quodcunque fuerit sive simplex sive duplex sed cum hac leccione Frange esurienti. Et cum psalmo Miserere post prandium. ¶ Quandocunque enim dicitur missa de ieiunio in quadragesima dicuntur benedicciones ante prandium com hac leccione frange et cum psalmo Miserere post prandium. Ceteris autem diebus scilicet extra tempus pasche et quadragesime et quando non est dies veneris nec ieiunium preceptum dicantur hoc modo Oculi omnium etc. cum leccione Deus caritas est. Post prandium Deus pacis. Confiteantur etc more solito.
Gracie ante gentaculum.
Benedicite. Dominus. Apposita et apponenda benedicat dei patris in nomine patris. Post gentaculum. Pro tali convivio benedicamus domino. Anime omnium fidelium. Gracie post gentaculum quod sit aliquando loco prandii. Benedicus deus et cetera ut supra ad cenam prenotatum est. Gracie dicende sunt ante prandium quod sit aliquando hore cene dicantur sicut ante prandium prenotata sunt. Post huiusmodi prandium dicitur Benedictus deus in donis ut supra ad cenam prenotatum est. Dictis vero graciis post prandium tantum omni die per annum exceptis festis duplicibus dicitur. De profundis sine Gloria patri cum Kyrieleyson Christeleyson Kyrieleyson. Pater noster. Et ne nos. Requiem eternam. A porta inferi. Credo videre. Dominus vobiscum. Oremus. Absolve etc per Christum dominum nostrum. Requiescant in pace. Amen. Benedicite. Dominus. Sequatur hoc modo Det vivis graciam defunctis veniam ecclesie et regno pacem, et nobis vitam eternam. Amen.

---

[29] MS: Retribue digneris